Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען הײנט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

Nr. 280/1575 | Łódź, Niedziela 2 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, יט כסלו תרפ"ט | Nr. 280/1575

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

נוצט אויס די געלעגענהייט!

פון מאנטאג, דעם 26-טען נאוועמבער ביז דעם 5-טען דעצעמבער ד. י.
פערקויף איך 50% פון די קאסמעטישע ארטיקלען
צו שפאט ביליגע פרייזן
15 ביז 30 פראצענט אונטער'ן פרייז

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראטיס א פלאקאן עכט קעלניש וואסער JOHAN MARJA FARINA און א טובקע צאהן-פאסטע CHLORODONT

S.BUCHWAJC PIOTRKOWSKA 22 פערפומעריע
TELEF.: 31-43 i 59-67.

לאגער פון באטען און קאלאשען א.פ. „GUMIPOL"

15 NOWOMIEJSKA 15

עמפפעהלט אויסשליסליך די „GENTLEMAN" „הורט- און דעטייל-פערקויף!
ויסארביטונגען פון דער פירמע
◆◆ פאבריקס-פרייזען! ◆◆

אכטונג!!! / פארט אכטונג

אגודת לומדי שעורי ערב סאלנא 7.

פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

דינסטאג, ד' דחנוכה, 8 א זייגער אווענד קומט פאר א גראנדיעזע

חנוך הספר תורה = פייערונג

געשריבען אויפ'ן נאמען פון חבר הנפטר בעריש ז"ל פרענקעל אין וועלכען עס בעטייליגען זיך די חשוב'סטע ארטאדאקסישע פערזענליכקייטען אין פוילען.

אין פראגראם איז צוו. אנד. פארגעזעהען א סימפאנישער ארקעסטער און אנ'אייגענער כאר פון 60 פערזאן. גאלעריע און באלקאן רעזערווירט פאר פרויען.

בילעטען צו בעקומען אין פאלגענדע ערטער: פאפיר-געשעפט אלטמאן נאוואמיעסקא 13, וואורשטען-געשעפט געלפאררד ציעגעלניאנא 60, פאפיר-געשעפט דאבושינסקי פאטארסקא 12, גאלאנטעריע-געשעפט פארבער אגראדאווע 8, זאבירפערב וסכאדניא 20, שעורי קרב סאלנא 7, מייטלים נאוואט 27 און אין טאג פון דער פייערונג ביי דער קאסע פון פילהארם.

נעכטען שבת, דעם 1 דעצעמבער 1928 איז געשטארבען אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד און גבאי אין עלטער פון 62 יאהר

נ"ע וועלוועל גאלדענבערג

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט זונטאג, דעם 2-טען דעצעמבער ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל (טארגאווא 1) ווערען אלע מיטגלידער און מתפללים געבעטען צו קומען אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון
תלמוד תורה „מחזיקי אמונה"
פעפער גאס 17.

2838

קאנפעקציאנערען-פערבאנד

לאדז, קאנסטאנטינער 10.

היינט, זונטאג ד. 2 דעצעמב. פינקטליך 8 אוו. קומט פאר אין אייגענעם לאקאל

א אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג

אויפ'ן טאגעס-ארדנונג שטעהען זעהר וויכטיגע פראגען, מיר בעטען צאהלרייך צו ערשיינען.

2840

די פערוואלטונג.

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75.
צוריקגעקעהרט
נעמט אן אין דער לעטשניצע
פון גייערע טארק (פעטריקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכם.
און דערהיים פון 3½—5 נאכם.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 75 יאהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, גרויסמוטער, שוויגער-מוטער, שוועסטער און טאנטע נ. ע.

יעריך פייגע אשת ר' שלום חיים ז"ל וויינבלום

(פון צו הויזע שווענטארסקע).

די לוי' קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, פראנציסקאנער 9, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

2849

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-היל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

אין טיפען צער טיילען מיר מיט אלע אונזערע מיטגלידער, אז שבת איז אין עלטער פון 62 יאהר געשטארבען אונזער פאך-קאמיטעט פון דאמען-מאגאזין און איינער פון די ערשטע מיטגלידער ה'

וואלף גאלדענבערג

(בערעק יאסעלעוויטשא 10)

אויסדריקענדיג דער פאמיליע אונזער טיפסטען מיטגעפיהל, רופען מיר די מיטגלידער פון אלע פאכען אפצוגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטארבענעם און זיך צו בעטייליגען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, 12 בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, טארגאווא 1.

די פערוואלטונג פון האנדווערקער-פעראיין
אגראדאווא 9.

2845

מיט זענען פול מיט טרויער צוליב'ן טויט פון אונזער איבערגעגעבענעם פאך-קאלעגע און געטרייען חבר

וואלף גאלדענבערג

מיר רופען אלע חברים דאמען-מאגאזין-שניידער זיך מאסענווייז צו בעטייליגען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, 12 בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

סעקציע דאמען-מאגאזין-שניידער
ביים האנדווערקער-פעראיין, אגראדאווא 9.

2846

בלוטיגער יום-טוב אין יוגאָסלאַוויען.

כאָרוואַטישע נאַציאָנאַליסטען הענגען אַרויס שוואַרצע פעהנער.

ז אַ ג ר ע ב, 1. (אַטע) די פויעריש-דעמאָקראַטישע פּאַרטיי אין יוגאָסלאַוויען וויל שטערען דעם יוגאָסלאַווישען מלוכה-יום-טוב. די סלאָוואַקישע סטודענטען האָבען אויסגעהאָנגען שוואַרצע פעהנער. בעת די פּאָליציי האָט אַראָפּגענומען די פעהנער איז געקומען צו אַ שטאַרקער שיסעריי, בעת וועלכער עס זענען פערוואונדעט געוואָרען 10 פּערזאָן.

ו י ע ן, 1. (אַטע) פון זאַגרעב מעלדעט מען, אַז צוליב די פייערליכקייט לכבוד דעם 10 יאָהר-טאָג פון ענטשטעהן פון דער יוגאָסלאַווישער מלוכה איז אין דער כאָרוואַטישער הויפּט-שטאָט געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען. 3 פּערזאָן זענען דער׳הרג׳עט געוואָרען און עטליכע שווער פערוואונדעט.

ב ע ל ג ר אַ ד, 1. (אַטע) אין די אָווענד-שעה׳ן האָט זיך בעוויזען אַנ׳אָפיציעלער קאָמוניקאַט וועגען די אונרוהען אין זאַגרעב. די אונרוהען זענען אַרויסגערופען געוואָרען דורך דער נאַציאָנאַליסטישער כאָרוואַטישער פּראַקציע. דער פּאָליציי-קאָמענדאַנט האָט בעקומען אַ בעפעהל צו דערשטיקען אַלע דעמאָנסטראַציעס.

ערמאָרדעט אַ בעשולדיגטען אין געשוואוירענעם געריכט אין פּראָג

פ ר אָ ג, 1. (ספּ. טעל.) אין געריכט פון געשוואוירענע איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם אַלבאַנישען סטודענט רעבי, וועלכער האָט דעם 14. אָקטאָבער 1927 דערשאָסען דעם אַלבאַנישען געזאַנדטען אין פּראָג, צענאַ בעג. בעת אַ הפסקה אין געריכט, האָט איינער פון פּובליקום 7 מאָל אויסגעשאָסען אויף דעם בעשולדיגטען און איהם דערהרג׳עט אויפ׳ן אָרט. צופעליג איז אויך פון אַ פערבלאָנדזשעטע קויל שווער פערוואונדעט געוואָרען דער רעדאַקטאָר פון דער צייטונג „פּיקאלא דע טריעסט“, אַדריען וויעטשאַ.

דער מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען, ער הייסט איאַ.

דער מערדער האָט ערקלערט, אַז ער האָט זיך נוקם געווען פאַר דעם מאָרד פון אַלבאַנישען געזאַנדטען. די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער מערדער האָט געשאָסען מיט דום-דום-קוילען.

איינפיהרען עמיגראַציע-בעגרענצונגען

פאָדערט די אַמער. ארבייטערשאַפט.

נ י ו - י אָ ר ק, 1. י.ט.א. טעלעגראַפיש) די קאָנפערענץ פון דער אַלגעמיינער אַמעריקאַנער אַרבייטער-פעדעראַציע האָט אָנגענומען אַ בעשלוס צו בעגריסען די אויפבוי-טעטיגקייט לטובת א״י.

די זעלבע קאָנפערענץ האָט אויך אָנגענומען אַ בעשלוס צו פאָדערן איינצופיהרען נייע עמיגראַציע-בעגרענצונגען, וואָס זאָלען זיין חל אויך אויף די לענדער, וואָס זענען ביז איצט נישט געווען אונטערגעוואָרפען דער קוואָטע.

אונגאַריש-פּוילישער אַרביטראַזש-אָפּמאַך

אונטערגעשריבען געוואָרן אין וואַרשא.

וו אַ ר ש א, 1 (טעלעפאָניש). פרייטאָג איז געקומען קיין וואַרשא דער אונגאַרישער אויסערן-מיניסטער וואַלקאָ. פרייטאָג נאָכמיטאָג איז אונטערגעשריבען געוואָרען דער אַרביטראַזש-אָפּמאַך צווישען פּוילען און אונגאַרן.

עקספּעדיציע אויפ׳ן דרום-פּאָל.

ל אָ נ ד אָ ן, 1 (ספּ. טעל.) דער קאַפּיטאַן בירד הויבט היינט אָן זיין עקספּעדיציע-רייזע צום דרום-פּאָל.

אָפּקלאַנגען פון די פּעטש אין סיים

דעקלאַראַציע פון די אוקראַינער, ערקלערונג פון איינסעל און ענטפער פון סיים-מאַרשאַלעק.

וו אַ ר ש אַ, 1 (טעלעפאָניש) אויף דער פרייטאָג׳דיגער זיצונג פון סיים האָט דאָס יודישע „קאָלאָ“ אַריינגעטראָגען אַנ׳אינטערפּעלאַציע צום בילדונגס-מיניסטער וועגען דעם, וואָס דער וואַרשאָווער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט האָט נישט ערלויבט איבערצוגעהען אַ קריסט צום יודישען גלויבען.

וו אַ ר ש אַ, 1 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). באַלד ביים אָנהויבען פון דער פרייטאָג׳דיגער סיים-זיצונג האָט דער אוקראַינער דעפּוטאַט לעוויצקי אָפּגעגעבען אַנ׳ערקלערונג וועגען די פּעטש, וואָס דעפּ. פּאָלאַקעוויטש האָט געגעבען אין די קולוארען דעם אוקראַינער דעפּ. כרוצקי. דער רעדנער שטעלט פעסט, אַז די אוקראַינער פּאַרלאַמענטאַרער רעפּרעזענטאַנץ איז אונטערגעוואָרפען אונטער פיזישע אָנפאַלען, די אוקראַינער וועלען זיך אָבער נישט אָפּשטעלען צו ערפילען זייער פליכט, צוליב דעם, וואָס דער אָנפאַל איז פאָרגעקומען אין דער סיים-געביידע דעריבער האָט ער בעליידיגט דעם כבוד פון גאַנצען סיים. די אוקראַינער פראַקציע פרעגט דעריבער דעם סיים-מאַרשאַלעק 1) ווי אַזוי וויל דער מאַרשאַלעק שיצען דעם כבוד פון סיים געגען אַזעלכע אַרויסטריטען ווי דעפּ. פּאָלאַקעוויטשס און 2) וואָס וויל דער מאַרשאַלעק טון, כדי צו פערזיכערען די דעפּוטאַטען אויפ׳ן סיים-געביט די פּערזענליכע זיכערקייט.

אויף דער דאָזיגער דעקלאַראַציע האָט דעפּ. ראַדזשיוויל ערקלערט, אַז דער „איינסעל“-קלוב זאָגט זיך אָפּ אַרויסצוטראָגען וועלכען ס׳איז אורטייל וועגען דעם אינצידענט ביז נאָכ׳ן פּסק פון מאַרשאַלעק-געריכט.

אויף די אָנפראַגען פון דעפּ. לעוויצקי האָט דער מאַרשאַלעק געענטפערט, אַז דער אינצידענט איז אַ אַ פּערזענליכער צווישען 2 דעפּוטאַטען און אַז ער אַפּעלירט צו די דעפּוטאַטען, אַז ס׳זאָל מעהר נישט אַרויסגערופען ווערען קיין אַוואַנטורעס, נישט דורך זידלערייען און נאָכמעהר דורך פיזישער געוואַלד.

די זיצונג פון דער יורידישער קאָמיסיע.

וו אַ ר ש א, 1 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער יורידישער סיים-קאָמיסיע איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען איבערפיהרען ריכטער פון מיליטערישען געריכט אין ציווילען. די פראַגע וועלכע האָט אַ וויכטיגע בעדייטונג פאַר׳ן ציווילען געריכטס-וועזען איז זעהר ברייט דעבאַטירט געוואָרען, קיין בעשלוס איז נאָך נישט אָנגענומען געוואָרען.

דעפּ. ראַזמאַרין נישט אָנגענומען

דעם בודזשעט-רעפעראַט פון יוסטיץ-מיניסטעריום.

וו אַ ר ש א, 1 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען „קאָלאָ“. אין דער בודזשעט קאָמיסיע ביים פערטיילען די רעפעראַטען האָט דעפּ. ראַז מאַרין בעקומען דעם רעפעראַט פון יוסטיץ-מיניסטעריום. ביז איצט האָט ער נאָך נישט געגעבען קיין תשובה צי ער נעמט אָן דעם רעפעראַט. אויף דער זיצונג פון „קאָלאָ“ איז אַרום דער פראַגע ענטשטאַנען אַ וכוח. ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס יוסטיץ-מיניסטעריום האָט ביז איצט אויף אַ געזעצגעבערישען אופן נאָך נישט אָפּגעשאַפט די יודישע בעגרענצונגען. נאָכמעהר ס׳איז אַפילו נישט פערהיט געוואָרען, אַז עס זאָלען נישט אויסגעפיהרט ווערען קיין נייע בעגרענצונגען; פערקעהרט, ווי מ׳גיט איבער זאָל אין דער פראַגע פון די „טשינשאָווניקעס“ איינגעהאַלטען ווערען די יודישע בעגרענצונגען אונטער׳ן איינפלוס פון יוסטיץ-מיניסטער.

ס׳איז דעריבער בעשלאָסען געוואָרען, אַז דעפּ. ראַזמאַרין זאָל זיך אָפּזאָגען פונ׳ם רעפעראַט און ברייט מאָטיווירען עס אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע.

ריזיגע פערפלייצונג אין גריכענלאַנד.

עס דראָהט אומצוקומען אַלע איינוואוינער פון דער שטאָט טעמעני.

ו י ע ן, 1. (אַטע) פון אַטען מעלדעט מען וועגען דעם שרעקליכען פערנעהם פון דער פערפלייצונג אין גריכענלאַנד. אין עטליכע ערטער דערגרייכט דאָס וואַסער 4 מעטער הויך. די איינוואוינער פון טעמעני געפינען זיך אויף די דעכער אונטער אַ שלאַקס-רעגען, וועלכער גיסט שוין זייט דריי טעג. פיל מענשען זענען דערטרונקען געוואָרען. אויב ס׳וועט נישט אָנקומען קיין באַלדיגע הילף וועלען אומקומען אַלע איינוואוינער פון דער שטאָט טעמעני. די הילפס-אַקציע איז אָבער זעהר אַ שווערע.

שיפען געהען אונטער.

די שטורמען הערען נישט אויף.

וו אַ ש י נ ג ט אָ ן, 1. (א.ו.) די דאָרטיגע ראַדיאָ-סטאַציע האָט איבערגענומען ראַדיאָ-סיגנאַלען פון דער אַמעריקאַנישער שיף „שיף מאקוויל“. די יאַפּאַנישע שיף „אַראַביאַ“ איז מיט דער פולער שנעליגקייט אַוועק צו הילף, די אַמעריקאַנישע שיף זינקט נעבען די אַלאַנדישע אינזלען.

נ י ו - י אָ ר ק, 1. (אַטע) מען מעלדעט פון מאַנילי, אַז איבער די פיליפּינען-אינזלען איז ווידער אַדורך אַ שרעקליכער שטורם-ווינד, אַלע פערבינדונגען זענען איבערגעריסען. אַנ׳ענגלישע שיף געהט אונטער נעבען די פיליפּינען. עטליכע שיפען זענען אַוועק אויף הילף.

שרעקליכער פּאַרפאַל אין טאָמאַשאָוו

2 יודישע יונגעלייט אומגעקומען פון גאַז אין אַ באָד אַנשטאַלט.

ט אָ מ אַ ש אָ וו, 1 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) גאַנץ טאָמאַשאָוו געפינט זיך אונטער׳ן שווערען רושם פון אַנ׳אומגליקספאַל, וועלכער האָט געקאָסט דאָס לעבען פון צוויי יודישע יונגעלייט.

פרייטאָג, 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג זענען זיך געגאַנגען באָדען אין דער שטאָטישער באָד-אַנשטאַלט דער 13-יעהריגער שילער יאָסעל ראָזענבערג, אַ זוהן פון טאָמאַשאָווער לאָזניק יודעל ראָזענבערג און דער 21-יעהריגער שניידער-אַרבייטער מאיר זיידערמאַן. זיי האָבען פערנומען אַ באָד-צימער מיט אַ וואַנע. אַ מינוט 20 נאָכדעם, ווי זיי זענען אַריין אין באָד-צימער, האָט זיך פון דאָרט אָנגעהויבען טראָגען אַ שטאַרקער ריח פון גאַז. די רינער פון דער אַנשטאַלט האָבען אָנגעקלאַפּט אין צימער, אָבער קיינער האָט נישט געעפענט. ראַן האָט מען אויפגעבראָכען די טיר און פאַר די אַריינגעקומענע האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ שרעקליך בילד. דאָס צימער איז געווען פול מיט דערשטיקענדען גאַז. ביי דער טיר איז געלעגען אַ טויטער יאָסעל ראָזענבערג. אין דער וואַנע איז געלעגען אַ הערטרונקענער מאיר זיידערמאַן. פון קראַן האָט געשטראָמט וואַסער. דער גאַז האָט זיך געטראָגען פון אַנ׳אייוועלע נעבען דער וואַנע.

ס׳איז ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען די סיבה, פאַרוואָס פון אייוועלע איז אַרויס דער גאַז. די אויספאָרשונגס-מאַכט פאָרשט אויס די סיבה פון דעם אומגליק.

די אומגעקומענע יונגעלייט האָט מען אָפּגעפיהרט אין די וואוינונגען פון זייערע עלטערן. די לויה קומט פאָר זונטאָג בייטאָג.

אין לאָקאַל „הזמיר“ אַל. קאַשטשושקי 21

היינט, זונטאָג, 8.30 אָווענד קומט פאָר

א פאָרלעזונג

פון דער בערימטער שריפטשטעלערין

רחל פייגענבערג

אויף דער טעמא:

„די פרוי פון אונזער צייט פאַר׳ן עפענטליכען משפט“ (פראַגמענטען פון אַ נייער דראַמע).

צום אָנהויב אַ איינלייטונגס-רעפעראַט מיט פאָלגענדע טעזיסען: די פרוי ביי יודען און ביי אַנדערע פעלקער. — די בעציהונג ביי יודען צו דער פרוי. — ווער זענען די קריטיקער פון דער מאָדערנער יודישער טאָכטער? בילעטען צו בעקומען היינ׳ט ביי דער קאַסע אין „הזמיר“ (אַל. קאַשטשושקי 21).

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאָווער 26, טעל. 77-50

אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָווענד. 2911

Dr. DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און פון 4–7 נ.מ. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

צו פערקויפען

אַ ברעטער-וואָגען איינשפּענער

אין גוטען צושטאַנד.

צו ערפאַהר׳ן 2852

97 קילינסקי 97

טאַפּעצירער געזעלען

און לערן-יונגלעך

ווערען געבראַכט

פּולנאַצנאַ 24. 2878

פון 200—250 שטיהל

און 2 קאַנצעלאַריע-איינריכטונגען ווערען געזוכט צו קויפען פון באַלד.

אָפערטען אין אדמ. פאַר „ק. ל.“ 2745

הרב

הירצל האַרצשטאַרק

האָט זיך איבערציהען אויף

זשעראָמסקיעגאָ (פּאַנסקאַ) 3

רוג קאָנסטאַנטינער.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין טיפסטען דאַנק דעם חשוב׳ן, פערטיידיגער פון האַנטווערקער-אינטערעסען

ה׳ אַדוו. יוסף ווייצמאַן

פאַר זיין בעמיהונג מיר אויפצומאַכען מיין בעקעריי

משה ברוינער, 3 קאַמיענאַ 3. 2841

STUHLMEISTER

pragnie zmienić posadę na warsztaty kortowe i angielskie. Przyjmuje remont lub przeprowadzkę. Roboty wykonuje solidnie pod gwarancją. 28-88

Zgłoszenia proszę składać listownie:

Łódź, Goplańska 16 M SPICBERG.

יאָרג.
2 דעצעמבער 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

יאָרג.
2 דעצעמבער 1928

גרינבוים
וועגן די יודישע טענות.

די ערקלערונג פון מין. סקלאַרקאָווסקי אויף דער זיצונג פון דער סיים־קאָמיסיע פאַר בודושעט־ עניינים, אַלס ענטפער אויף די פאָרוואורפען פון פאָרשטעהער פון סיים־קאָלאָ, דעפ. גרינבוים, מוז מען דאַרף בעטראַכט ווערען פון צוויי שטאַנדפונק טען: הן פון דער פאָרמעלער זייט, הן פון איהר אינהאַלט.

וואָס שייך דעם ערשטען שטאַנדפונקט — זעד נען קאָמענטאַרען איבעריג.

דער מעריטאָרישער ענטפער פון דעם מיניס־ טער פאָרערט אַ בעזונדערען ענטפער. די ראָזיגע תשובה האָט שוין גלייך, אויף דער זיצונג פון יודישען קאָלאָ געגעבען דעפ. גרינבוים.

אַזוי־ווי אָבער דער ראָזיגער ענטפער האָט זיך נאָך נעניטיגט אין צוגאָב־אויפקלערונגען, האָט דעם גרינבוים זיי געגעבען אין אַן׳אינטערוויאו.

— ווען איך וואָלט נעדאַרפט — האָט דער פרעזעס פון קאָלאָ ערקלערט — צו רעדען וועגען די טאַטען פון דער רעגירונג אין בעצוג צו דער יודישער בעפעלקערונג, וואָלט איך נערעדט אַבי־ סעל מעהר, ווי דאָס האָט געטון דער מיניסטער סקלאַרקאָווסקי. איבריגענס, האָב איך דאָך שוין דערמאָהנט אין סיים, אַז די רעגירונג האָט געגעבען רעכט די נידעריגע קלאַסען פון צוויי העברעאישע גימנאַזיעס.

איך וואָלט דאָך נישט סתם געוואָרפען אַזאַ גוזמא׳דיגע ציפער, ווי 600 טויזענד יודען, וועלכע מ׳האָט געוואָלט געבען פוילישע בירגערשאַפט.

אין דעם ראָזיגען ענין דאַרף מען קודם כל פעסטשטעלען, אַז די רעגיסטראַציע לויט קאַטעגאָריעס פון אַזוי־גערופענע „אָבצאָקראַיאָווצעס“ אויף די קרעסען — דערהויפט אוקראַינישע און ווייס־ רוסישע פּויערים — איז דורכגעפיהרט געוואָרען מיט׳ן צירקולאַר פון געוועזענעם. וויצע־מיניסטער סמולסקי, און אַז אין געווייסע ערטער איז זי שוין אַפילו פערענדיגט געוואָרען פאַר דער מאַי־איבערקערעניש.

די ציפערען, וואָס זענען בשעתו פערעפענט־ ליכט געוואָרען דורך דער אַנטיסעמיטישער און אַנטי־רעגירונגס־פרעסע זענען וואַהרשיינליך געווען בעגרינדעט, אויף וויפיל זיי האָבען זיך בעצויגען אויף די אַזוי גערופענע „אָבצאָקראַיאָווצעס“ בכלל. אין דעם שטייגט אָבער נישט איבער די צאָהל פון די יודען — און דאָס פאַר גאַנץ פוילען, נישט־ נאָך פאַר די קרעסען — פון אַ צעהן טויזענד.

דערביי מוז מען בעטאָנען, אַז די ראָזיגע בערגערשאַפט־הנחות זענען אויסגעפאַלען, וואָלט איך געזאָגט, אין די „האָניג־חדשים“ פון נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש, ווען באַרטעל האָט פייער־ ליך אָנגעזאָגט פון דער סיים־טריבונע דאָס אָפּ־ שאַפען פון בעגרענצונגען, א. אַז. וו.

דער איצטיגער ביאַליסטאָקער וואָיעוואָדע, ה׳ קירסט, האָט אַלס דירעקטאָר פון אַדמיניסטראַציע־ דעפּאַרטאַמענט ביים אינערן־מיניסטעריום, באמת ערלעדיגט די עניינים פון בעזונדערע פּערזאָנען, ער האָט זיך אָבער צוריקגעקעהרט אין דער אינטער־ פּרעטאַציע פון פאָרשריפטען און צירקולאַרען צו דער בעגרענעצענדער פריהערדיגער פּראַקטיק.

עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז, לויט מען אינפאָרמירט מיך, שטרייכט מען אויס אין דער ביאַלעסטאָקער וואָיעוואָדזטווע פון די רעיעסטערס און קאַטעגאָריעס אַזעלכע פערזאָנען, וואָס זענען פערהעגיסטרירט געוואָרען דורך בירגערליכע קאָמי־ סיעס אַלס געבוירענע אין די גרעניצען פון פוילען.

מיר ווייסען, אַז געוויסע זאַכען זענען אין אָנ־ הויב געמאַכט געוואָרען, אָבער דאָס אַליין האָט נישט געהאַט קיין פּרינציפּיעלע בעדייטונג, און נישט געענדערט די רעכטליכע לאַגע פון יודען, שוין אָפּגערעדט פון דער קולטורעלער און עקאָנאָמישער לאַגע. אָט האָט איהר עטליכע ביישפּילען: לעת עתה איז נישט אָפּגעשאַפען געוואָרען די יורידישע בעגרעניצונגען פאַר יודען, און דאָס ברענגט, למשל, דערצו, אַז אויפ׳ן יסוד פון שלעכט־אויסגעטייטשטע רוסישע געזעצען, און נעגען די בולט׳ע פאָרשריפטען פון דער קאָנסטיטוציע, ווערט פערוועהרט, אַז אַ קאַטאָליק זאָל אָננעהמען דעם יודישען גלויבען.

און פּונקט ווי דאָס וואָלט נאָך געווען ווייניג, טרעט אַרויס דער פרעמיער באַרטעל אין סיים מיט אַן׳אויסבעסערונג, וואָס צילט צו אויפהאַלטען די יורידישע בעגרעניצונגען פאַר אַ געוויסער קאַ־ טעגאָריע ביינער־יודען.

לעת עתה איז אויך נישט בעריהרט געוואָ־ רען די פראַגע פון צוואַנג־זונטאָג־רוה, און ווען עס קומט אוים צו רעדען ביי אונז וועגען דעם ראָזיגען ענין מיט איינפלוסרייכע מענשען, ווערט מען קלאָר, אַז אין דער הינזיכט קאָן מען נישט האָפען אויף די קלענסטע הנחות.

דאָס נעמליכע קאָן געזאָגט ווערען וועגען עקאָ־ נאָמישע פּראָבלעמען, און בפרט וועגען דער אַר־ בייטס־פראַגע. דאָס בעשטעטיגען דעם מיניסטער סקלאַרקאָווסקי׳ס ווערטער מכוח די בעקרייען און אַזוי ווייטער.

איך וויל שוין נישט בעריהרען די קולטור־ עניינים, ובפרט די קהלה־פראַגע, דער רעליגיעזער כאַראַקטער פון וועלכע עס ווערט פער׳עקשנט אונ־ טערגעהאַלטען, און איך פערענדיגט מיט אַ פּשוט׳ער פעסטשטעלונג:

מיר האָבען קיינמאָל נישט געבעטן און בויען נישט קיין באַריערן. אונזער גאַנצער קאַמף בע־ שטעהט נאָר אין דעם, וואָס מיר בעמיהען זיך אָפּצושאַפען די באַריערן, וועלכע די רעגירונג שטעלט אויף און שטיצט אונטער.

זאָל נאָר די רעגירונג מיינען ערנסט צו טון פּאָזיטיווע פאַר אונז „איבער אונזערע קעפּ“, ווע־ לען מיר זיך אַליין אָפּרופען אין אַ זייט, אויב מיר וועלען עס זען די מניעה.

מיר מוזען אָבער האָבען די זיכערקייט, אַז עס וועלען זיין קאָנקרעטע מעשים, און עס וועט זיך נישט פערענדיגען מיט דעקלאַראַציעס, וואָס זענען פאַקטיש פערבונדען מיט אַזעלכע אַרויסטרעטונגען ווי די לעצטע אויסבעסערונג פון פּרעמיער באַרטעל.

פערפום און פאָליטיק.
פראַנסואַ קאָטי, זיין ציימונג און זיין קאַמף מיט דער גאַנצער פראַנצויזישער פרעסע.

(קאָרעספּאָנדענץ פון פאַריז צום נ. פאָלקסבלאַט).

ביז נאָר אַ קורצע צייט צוריק האָט די גאַנצע וועלט — און ספּעציעל די יודישע וועלט — גאַנץ ווייניג געהערט דעם נאָמען פון פראַנסואַ קאָטי. ביי דעם ווייבליכען טייל פון דער מענשהייט איז זיין נאָמען יאָ פּאָפּולער געווען. קאָטי׳ס פער־ פומעריע איז איבעראַל בעקאַנט אַלס איינע פון די בעסטע און פיינסטע, און די פּרויען פון אַלע לענדער און פעלקער האָבען שטאַרק געהאַלטען פון קאָטי און זיין פּראָדוקציע.

אָבער די גאַנצע איבעריגע וועלט, פאַר וועל־ כע פערפומעריע איז נישט די הויפּט זאַך אין איהר לעבען האָט זיך מיט קאָטי זעהר ווייניג אינ־ טערעסירט. מען האָט געוואוסט אין פראַנקרייך, אַז מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט ער אָפּגעקויפט איינע פון די עלטסטע פראַנצויזישע ציימונגען „פי־ גאַראָ“ און אַז ער פיהרט אַליין אָן מיט אָט דער רעדאַקציאָנעלער ציימונג. אָבער הזות ווי „פיגאַראָ“ האָט אַן׳אַלטען און בעקאַנטען נאָמען, אָבער זעהר אַ קליינעם טיראַזש, האָט מען דאָ זיך צו קאָטי׳ס זשורנאַליסטישער מעטיגקייט בעצויגען נישט סער־ יעז.

אָבער קאָטי אַליין האָט געוואָלט פאַר יעדען פּרייז שפּילען אַ גרויסע פּאָליטישע ראָלע. און ער איז געוואָרען איינע פון די...... אונפּאָפּולערסטע אָבער בעקאַנטעסטע פיגורירען אין פראַנקרייך.

אָנגעהויבען האָט ער מיט אַ בוך: „געגען דעם קאָמוניזם“. אַ בוך ווי אַ בוך, נישט בע־ סער און נישט ערגער פון הונדערטער אַנדערע אַנטי־קאָמוניסטישע פּאַמפלעטען, וועלכע פערפליי־ צען דעם ביכער־מאַרק. אפשר אַביסעל שאַרפער אין אויסדרוק. אָבער קאָטי האָט פערשטאַנען צו מאַכען פאַר זיין בוך אַזאַ מין רעקלאַמע, אַז גאַנץ פראַנקרייך איז דערשטוינט געוואָרען. הרשים־ווייז זענען געהאָנגען אין אַלע גאַסען אויף די בעכטע פּלעצער, ריזען־גרויסע אַפישען מיט קאָטי׳ס פּאָ־ טאָגראַפיעס, מיט גרויסע אותיות, מיט שרייענדע אויפשריפטען. דאָס בוך איז ערקלערט געוואָרען פאַר דאָס גרעסטע געשעהעניש, פאַר אַ רעטונג פון פראַנקרייך פון דער קאָמוניסטישער געפאַהר, און קאָטי אַליין — פאַר אַ מין פראַנצויזישע מוסאָ־ ליני. די רעקלאַמע האָט אָפּגעקאָסט קאָלאָסאַלע געלדער, אָבער קאָטי האָט ערקלערט — און זיינע ווערטער זענען איבערגע׳חזר׳ט געוואָרען אינ׳ם גאַנצען לאַנד, — אַז ער איז גרייט ליבער אויס־ צוגעבען אַ העלפט פון זיין פערמעגען, כדי צו דערשטיקען דעם קאָמוניזם, איידער צו פערלירען זיין גאַנץ קאַפּיטאַל נאָכ׳ן נצחון פון די קאָמוניסטען.

און ווייניגער האָט ער בעוויזען, אַז דאָס זע־ נען נישט קיין פּוסטע דברים. ער האָט אָרגאַניזירט אַן׳אונטערנעהמונג, וואָס האָט זיין גלייכען נישט אין פראַנקרייך און וואָס בעהערשט שוין אין משך פון חדשים די עפענטליכע אויפמערקזאַמקייט אין פראַנקרייך.

ער האָט געגרינדעט אַן׳איינענע ציימונג „אמי די פּעפל“ (דער פאָלקס־פריינד) אַ נייע ציימונג איז אין פראַנקרייך נישט קיין זעלטענהייט, אָבער קאָטי האָט אָפּגעטון אַ שפּיצעל, וואָס האָט איבער ראַשט די גאַנצע ציימונגס־וועלט. ער האָט בעשטימט דעם פּרייז פון זיין ציימונג מיט 10 סאַנטים אַ נומער. דאָס איז געווען די גרויסע סענסאַציע. אַלע ציימונגען אין פראַנקרייך קאָסטען איצט 25 סאַנ־ טים אַ נומער.

קאָטי׳ס „אמי די פּעפל“ איז אין דעם פּרט געווען אַ רעוואָלוציע. און די פּאַריזער ציימונגס־ מאַגנאַטען האָבען זיך דערפיהלט בעליידיגט און בעדראָהט. זיי האָבען אויפגענומען קאָטי׳ס אונ־ טערנעהמונג אַלס אַן׳אַרויספאָדערונג און זיי האָבען אָנגעהויבען געגען איהם אַ קאַמף, וואָס וואָלט גע־ ווים שוין אין אַ חודש אַרום דערשלאָגען יעדען אַנדערען געגנער אויסער קאָטי!

דאָס ערשטע מיטעל איז געווען — אַ באָי־ קאָט. אַלע ציימונגען האָבען צווישען זיך אָפּגע־ רעדט אַבסאָלוט צו פערשווייגען דעם „אמי די פּעפל“.

דאָס צווייטע מיטעל איז געווען אַ שאַרפערס. דער סינדיקאַט פון די ציימונגס־אַרויסגעבער האָט פערבאָטען אַלע ציימונגס־קיאָסקען, אַלע ציימונגס פערקויפער צו פערשפּרייטען דעם „אמי די פּעפל“. עס וואָלט זיך געקענט דוכטען, אַז קיין רעד־ טונג איז פאַר קאָטי נישטאָ.

דאָ אָבער האָט קאָטי בעוויזען, וואָס עס קען אויפטון אַן׳ענערגישער מענש, וואָס פערמאָגט מיל־ יאָנען און זשאַלעוועט זיי נישט, כדי צו דורכפיהרען זיינס. ער האָט געמיטעט אין דער גאַנצער שטאָט גרויסע פּלעצער אויף די ווענד פון פּריוואַט־ הייזער, פון געביידעס און האָט אין משך פון וואָ־ כען כמעט יעדען טאָג פונאַנדערגעקלעפּט ריזיגע אַפּישען, אין וועלכע ער האָט שאַרף פּאָלעמיזירט מיט זיינע געגנער, אויפקלערענדיג זייערע מאַכי־ נאַציעס און אַפּעלירענדיג צו דעם פּרינציפּ פון „פרייהייט פון וואָרט“. יעדער האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר די ראָזיגע אַפּישען, האָט געלייענט קאָטי׳ס אויפרופען, זיך פעראינטערעסירט מיט זיין פּאָלע־ מיק. מיט אַ ברייטען זשעסט האָט קאָטי ערקלערט, אַז ער פערפּליכטעט זיך צו בעצאָהלען יעדען צייט־ טונגס־פערקויפער, וועלכער וועט אָננעהמען צו פער־ ברייטען דעם „אמי די פּעפל“ דעם שאָדען, וועלכען יענער וועט ליידען דורכ׳ן באָיקאָט מצד אַנדערע ציימונגען. ער האָט אָרגאַניזירט אַן׳איינענע אַרמיי פון פערקויפער, ער האָט פערעפענטליכט גענויע דאַטען וועגען יענע קאָלאָסאַלע פערדינסטען, וועל־ כע די אַרויסגעבער פון די גרויסע ציימונגען בעקו־ מען. ער האָט געקעמפט מיט אַלע מיטלען — נישט זשאַלעווענדיג קיין געלד, נישט זשאַלעווענדיג זיינע געגנער מיט אַלע מיטלען פון מאָדערנער רעקלאַמע און פּאָליטישער דעמאַגאָגיע.

און ער האָט דערגרייכט זיינס. דער „אמי די פּעפל“ האָט שוין אַ טיראַזש פון 900,000 עקזעמ־ פּלאַרען אַ טאָג; אַ 2 זייטען אַנאָנסען, ער גערט שוין אַרוים אין צוויי אויסגאַבען; אַ מאָרגענדיגע און אַן׳אָוונטליכע. ער איז צו זעהען איבעראַל. ער איז אין משך פון איינינע חדשים געוואָרען איינע פון די גרעסטע ציימונגען אין פראַנקרייך. און ער ווערט פערקויפט מיט 10 סאַנטים. און קאָטי איז נישט רואינירט געוואָרען, און ער האָט אין דער פּראַקטיק דערוויזען, אַז עס איז מעגליך אַרויסצו־ געבען אַ גרויסע ציימונג: וואָס ווערט פערקויפט צו 10 סאַנטים, און אַז, הייסט דאָס, אַלע איבערי־ גע ציימונגען ווערען פערקויפט אומגעהויער טייער און זייערע אַרויסגעבער פערדינען קאָלאָסאַל פיל געלד אויפ׳ן חשבון פון דורכשניטליכען לעזער.

קאָטי׳ס קאַמף און נצחון טראָגען אַזאַ מין דראַמאַטישען און שפּאַנענדען כאַראַקטער, אַז נישט ווילענדיג ווערט דער דורכשניטליכער מענש פערכאַפּט, פעראינטערעסירט, דורכגעדרונגען מיט דיין מענש־ ליכער סימפּאַטיע צו דעם יחיד, וועלכער האָט פערשטאַנען אַזוי מוטיג אַרויסצוטרעטען געגען אַלע, געגען די גאַנצע פראַנצויזישע ציימונגס־וועלט און צו בעשטעהען דעם קאַמף. די ראָזיגע רייך־מענש־ ליכע, אַביסעל ספּאָרטיווע סימפּאַטיע טאָר אָבער נישט מאַכען בלינד און נישט לאָזען צו זעהען, אַז, אין גרונד גענומען, זענען קאָטי און זיין ציימונג־ טרעגער פון דער שאַרפסטער פּאָליטישער און סאָציאַלער רעאַקציע אין פראַנקרייך, אַז זיי פּראָ־ פּאַגאַנדירען רייך־פאַשיסטישע פּרינציפּען, אַז זיי זענען הונדערט־פּראָצענטיגע שאָוויניסטען, געגנער פון פראַנקרייך׳ס נאָבעלסטער טראַדיציע: פון איהר גאַסטפריינדשאַפט צו אַלע פּאָליטישע אָדער נאַ־ ציאָנאַל־פערפאָלגטע אויסלענדער, וועלכע זוכען ביי איהר שוץ.

קאָטי פיהרט אַן׳אונברחמנות׳דיגע אַטאַקע גע־ גען דער אויסלענדישער אימיגראַציע. ער בעשול־ דיגט די אויסלענדער אין אַלע צרות, וואָס האָט אויסצושטעהען דאָס מאָדערנע פראַנקרייך.

אויף אַזאַ אופן העצט סיסטעמאַטיש קאָטי אין זיין ציימונג געגען אויסלענדער. געגען אַלע אויסלענדער — אויך געגען די יודען. און אפשר אַפילו געגען יודען ספּעציעל, ווייל קאָטי׳ס בעציהונג צו די יודען איז גענוג בעקאַנט נאָך פון די צייט פאַר שוואַרצבאַרד׳ס פּראָצעס, ווען ער איז אַרויס־ געטרעטען אין „פיגאַראָ“ מיט אַ פערגיפטעטען אַר־ טיקעל געגען שוואַרצבאַרד׳ן און געגען יודען בכלל. ער האָט קיינמאָל נישט געמאַכט קיין סוד פון זיין פיינדשאַפט צו יודען. און אין זיין נצחון שמעקט פאַר די צעהנדליגער טויזענטער יודישע אימיגראַנ־ טען אין פראַנקרייך אַ נייע גרויסע געפאַהר, דער „אמי די פּעפל“ איז אַ מעכטיגער אָרגאַן פון אַנ־ טיסעמיטישער יודען־העצע“ און ער וועט טראָגען זיין גיפט אין יענע הונדערטער טויזענדער זיינע לעזער, וועלכע ער האָט בעוויזען צו געווינען שוין אין משך פון די ערשטע עטליכע חדשים פון זיין עקזיסטענץ.

(י״ש״א) **י. שעכטמאַן.**

בעגעגעניש מיט סטעפאַן צווייג.
בעריהמטער דייטש־יודישער שריפטשטעלער און זיינע בעציהונגען צו יודען און צו דער וועלט

פון אסף דימאָוו.

אין אַ האָטעל אין זאַלצבורג, וואו עס טרעפען זיך כמעט אַלע שרייבער און שוישפּילער פון צענטראַל־אייראָפּע, האָט מען מיך בעקענט מיט אַ שלאַנקען מענשען פון מיטלען וואוקס, מיט שוואַרצע, קלוגע, זעהר ערנסטע אויגען, און ערנסטע שמאָלען פּנים. זיינע האָר זענען שוואַרץ, גלאַט פערקעמט, ער האָט שוואַרצע, קורץ־געשוירענע וואָנ־ צעס. זיינע באַקען זענען אַביסעל רויטלעך, ווי ביי אַ מענשען, וואָס פערברענגט אַ סך צייט אויף דער אָפענער לופט.

„דאָס איז סטעפאַן צווייג“, האָט מען מיר געזאָגט.

אַ גרויסער, אַ שעהנער נאָמען. אַלס ראָמאַ־ נען־שרייבער, דראַמאַטורג, פּובליציסט און רענ־ קער, איז ער אַנערקענט אין עסטרייך און דייטש־ לאַנד צווישען די גרעסטע און מאָדערנסטע. נע־ בוירען אין ווין, האָט ער געבראַכט אין דער ליטע־ ראַטור דעם פיינעם, ראַפינירטען געשמאַק פון דער גרויסער, שעהנער שטאָט. זיין סטיל, זיין אַרט פון שרייבען האָט אין זיך דעם הויך פון ווינערי־ שער קולטור.

עס זענען פערהאַן צוויי צווייגס: סטעפאַן און אַרנאָלד. זיי זענען נישט קיין ברידער — ווי מען מיינט, זיי זענען ווייטע קרובים; פערשידען אין זייער שאַפען און דענקען. ביידע קלוג און ערנסט, פערטיפט און פערליבט אין זייער אַרבייט. ביידע זענען אַרויס דאָס שעהנסטע און בעסטע פון׳ם יודישען גייסט, קולטיווירט אין עסטרייך, געשליפען ביים שטיין פון דער מאָדערנער צייט.

סטעפאַן צווייג זאָגט אַליין וועגען זיך, אַז זיין לעבען איז געטיילט אין צוויי טיילען; פאַר דער מלחמה און נאָך דער מלחמה. אייגענטליך איז אַזוי צוטיילט דאָס לעבען פון אונז אַלעמען, וואָס האָבען דעם גאָרנישט פרעהליכען מזל צו לעבען אין אונזער צייט, ווען דער פאָדים פון דאָזיין איז צוריסען און איז מיט געוואַלט פערקניפּט און צונעבונדען. אַ רוהיג לעבען אָהן גרויסע פּאַסירונגען, אַ זאָרגלאָז אַרומרייזען איבער דער וועלט — אַזוי איז געווען סטעפאַן צווייג׳ס יוגענד. וואו איז ער נישט גע־ ווען? פאַריז, בערלין, רוים, אַפילו כינע, אַפילו קאַנאַדע. דער גרויסער ים פון לעבען האָט איהם געצויגען צו זיך, ווי עס ציהט צו זיך דאָס קאַלטע, פרישע וואַסער, דעם מידען מענשען צו באָדען זיך. און ער האָט זיך געבאָדען אין די שטילע, רוהיגע וואַסערן.

און פּלוצלינג איז געקומען די מלחמה. ווי אַ דונער פון קלאָרען הימעל האָט עס געטראָפען דעם נאָך יונגען שרייבער.

ער דערצעהלט אַליין וועגען דעם אַזוי:

„שרעקליך איז געווען פאַר מיר די ראָזיגע נישט פאָראויסגעזעהענע דערשיטערונג. איך האָב געפיהלט, ווי אַלע טיפסטע וואָרצלען פו זמיין נשמה זענען אָנגעגריפען. איך האָב געוואָלט זיך אָן עפּעס אָנלעהנען, אָנכאַפּען. אַלצדינג אַרום מיר איז גע־ ווען פּוסטקייט, גאָרנישט, לופט. די בעסטע מענשען, די נרעסטע דענקער, וואָס איך האָב געטרויט, זענען געוואָרען אומזיכער אין זייער האַלטונג. נאָר עטליכע גאַנץ ווייניגע פריינט, ווי, למשל, ראָמען ראָלאַנד, דער בעוואוסטער פראַנצויזישער שריפט־ שטעלער, האָבען זיך געקאָנט נאָר פון ווייטען סיג־ נאַליזירען איבער די פראָנטען“.

דאָס איז געווען די אורזאַך און די אַטמאָס־ פערע, ביי וועלכער סטעפאַן צווייג האָט געשריבען זיין שפּעטער אַזוי בעקאַנט געוואָרענע דראַמאַטישע פּאָעמע „ערעמיאַס“. דאָס איז געווען אין יאָהר 1916. אין דייטשלאַנד איז דאָס ווערק געווען דער ערשטער טראַגישער פּראָטעסט געגען דעם, וואָס די צייט האָט באַלד געבראַכט. די מיליטער־צענזור האָט, פערשטעהט זיך, די פּאָעמע פערבאָטען און עס איז געווען צום ערשטען מאָל אויפגעפיהרט אין שווייץ, אין צוריך.

די מלחמה האָט זיך געענדיגט — אָדער בעסער געזאָגט, אַ סך מיינען, אַז זי האָט זיך גע־ ענדיגט. דער שרייבער פיהלט זיך ווי אין איהם וואַקסט און פאָרמירט זיך אַ נייער, אַן׳אַנדערער מענש. פיל אילוזיעס זענען צעשטערט געוואָרען, נייע געדאַנקען זענען אויפגעטויכט. צווייג דערפיהלט

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דעצעמבער
זון־אויפגאנג 7.21
זון־אונטערגאנג 3.31

2
זונטאג
י״ט
כסלו תרפ״ט

רעגולירען די קאמונאלע שטייערן.

אין סיים ווערען איצט בעהאנדעלט א רייה שטייער־פראיעקטען. צוו. אנר. זאלען רעגולירט ווערען די קאמונאלע שטייערן. ס׳ווערט סקאסירט דער שטייער אויף וועגען, דער שפיטאל־שטייער, ד. ה., אז די שטאט וועט נישט קענען איינקאסירען די הוצאות פאר היילען די קראנקע און ארימע. אנשטאט די דאזיגע שטייערן דארפען נישט איינגעפיהרט ווערען קיין נייע שטייערן, אבער די דארפישע זעלבסטפערוואלטונגען, וועלען קענען פערגרעסערן דעם גרונט־שטייער, און די שטעטישע — דעם צושלאג צום שטייער פאר אומבעוועגליכע גיטער.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די לאדזער זעלבסטפערוואלטונג פון דעם רעכט נישט געניסען אינ׳ם יאהר 1929. דאג.ע.ן ווערט היי־יאהר איינגעפיהרט א צושלאג־קאנאליזאציע־שטייער, וועלכער וועט בעטרעפען 5 ביז 10 פראצ. פון די הכנסות פונ׳ם הויז.

ביז איצט האט אנ׳אנגעזעהענע הכנסה פון די שטאט־פערוואלטונגען בעטראפען דער צושלאג צום אומזאץ־שטייער, אזוי ווי דער שטייער זאל פערקלענערט ווערען, בעמיהען זיך די שטאט־פערוואלטונגען, אז דער צושלאג לטובת דער שטאט זאל נישט פערקלענערט ווערען, אינ׳ם לאדזער בודזשעט איז עס א בעדייטענדע פאזיציע, וואס בעטרעפט 9 מיליאן זל. ביי א בודזשעט פון 25 מיליאן.

אין די רעגירונגס־קרייזען עקזיסטירט א פראיעקט צו סקאסירען אלע שטייערן און פעסטשטעלען אויף זייער ארט נייע צוויי שטייערן, ווי דאס איז אין א רייה מערב־אייראפעאישע מלוכות. דערווייל אבער איז עס נאר א פראיעקט.

אבלוטיגע טראגעדיע.

1 מענש דערהרג׳עט און 2 מענשען שווער־פערוואונדעט.

אין אנדרעספאל לעבען אנדזשעיעוו האט זיך נעכטען אפגעשפילט פאלגענדע בלוטיגע טראגעדיע. אין דער יאטקע פון דארטיגען קצב סטעפאן ווינקיעל זענען אריינגעקומען קויפען ווורשט: אלעקסאנדער און וואיצעך גנאטאווסקי און הערמאן וואוטצקע, צווישען די אהיינגעקומענע מיט דעם בעל־הבית פון דער יאטקע האט אויסגעבראכען א קריגעריי, צוליב קרעדיט. צוליב דעם, וואס די אנגעקומענע האבען געוואלט נעהמען די סחורה אהן געלד און דער בעל־הבית האט נישט געוואלט געבען איז געקומען צו א געשלעג. ווינקיעל האט דערביי אויסגעשאסען און אזוי טרעפליך, אז ער האט אויפ׳ן ארט דערהרג׳עט אלעקסאנדער גנאטאווסקי׳ן און שווער־פערוואונדעט הערמאן וואוטצקי׳ן און וואיצעך גנאטאווסקי׳ן. וואיצעך גנאטאווסקי׳ן און הערמאן וואוטצקי׳ן האט מען אין א גוסס׳דיגען צושטאנד געבראכט קיין לאדז אין פאזנאנסקי׳ס שפיטאל אריין. ווינקעל איז ארעסטירט.

אשיסעריי אין גאס.

(—) אויף אביזשאטעלסקא־גאס האט א פאליציאנט בעמערקט עפעס א שלאפענדען פערשוין. דער פאליציאנט האט דעם שלאפענדען אויפגעוועקט און געוואלט אויסלעגיטימירען; דער פערשוין האט ביי זיך קיין פערזענליכע דאקומענטען נישט געהאט, דאן האט דער פאליציאנט געוואלט איהם אפפיהרען אין פאליציי־קאמיסאריאט. אויפ׳ן וועג האט דער פערהאלטענער גענומען אנטלויפען. דער פאליציאנט האט בעפוילען דעם אנטלויפענדען, ער זאל בלייבען שטעהן. ווען נישט וועט ער שיסען.

דער יונגערמאן האט נישט געפאלגט און ווייטער געלאפען, דאן האט דער פאליציאנט אויסגעשאסען. די קויל האט געטראפען און פערוואונדעט דעם אנטלויפענדען, אבער ער איז געלאפען ווייטער און אין א געוויסען מאמענט איז ער נעלם געווארען פון די אויגען. אלע פרובען אויפצוזוכען דעם אנטלאפענעם האבען צו גארנישט געבראכט.

ערשט אינדערפריה האט א צווייטער פאליציאנט אין טויער פון הויז פיעטריקאווער 231 בעמערקט א פער׳חלש׳טען און שווער־פערוואונדעטען יונגנמאן, עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז דער זעלבער, וועלכער האט געפרובט אנטלויפען און אין וועלכען דער פאליציאנט האט געשאסען. עס איז ווייטער פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער יונגערמאן איז דער הימלאווער 21־יעהריגער יאן ביבאווסקי. פארוואס ביבאווסקי איז אנטלאפען אויפ׳ן וועג אין קאמיסאריאט, וועט די אויספארשונג פעסטשטעלען.

נייע האנדעלס־צייט.

(מ) די פרעסע־אפטיילונג ביים מאגיסטראט טיילט מיט: אין מערץ ה. י. האט דער מאגיסטראט זיך פערשטענדיגט מיט׳ן קליינהענדלער־פעראיין און פעסטגעשטעלט פאלגענדע שעה׳ן פאר האנדעל אויף די מערק: פון 15־טען נאוועמבער ביז׳ן 15 מערץ — פון 7 פריה ביז 4 נ״מ און שבת פון 7 ביז האלב 4 נ״מ; פון 15־טען מערץ ביז׳ן 15. נאוועמבער פון 5 פריה ביז האלב 7 אוונט און שבת פון 5 פריה ביז 4 נאכמיטאג.

די בעגרעניצונג פון דער האנדעלס־צייט אויף די מערק איז געמאכט געווארען, צוליב סאניטארע טעמים. כדי מ׳זאל קענען בעווייזען אפצורייניגען די מערק. די דאזיגע פעסטשטעלונג פון דער האנדעלס־צייט האט נישט קיין שום שייכות מיט דער נייער פעראָרדנונג, וועלכער ווערט איצט פראיעקטירט און דארף נאך בעשטעטיגט ווערען דורכ׳ן שטאט־ראט.

בקשה צו פערלענגערן די האנדעלס־צייט פאר די חגאות.

(—) צוליב די פארשטעהענדע חגאות האבען זיך די היגע סוחרים־פעראיינען געווענדעט צום ארבייטס־מיניסטעריום מיט א בקשה, צו ערלויבען צו פערלענגערן די האנדעלס־שעה׳ן פונ׳ם 17 ביז 22 דעצעמבער ביז 9 א זייגער אין אוונט. די סוחרים פעראייניגונגען מאטיווירען זייערע בקשה דערמיט, וואס ביי די פערלענגערטע האנדעלס־שעה׳ן וועלען די ארבייטענדע אינטעליגענץ און די בעסטע ארבייטער מאסען קענען זיך בעצייטענס בעזארגען מיט די נויטיגע ארטיקלען אין דער פרייע צייט.

——:O:——

ווער וועט זיך בעשעפטיגען מיט׳ן געפונענעם יודישען מיידעלע?

אויף קילינסקי 21 ביי דער טיר פון קאלושקער רבינס וואוינונג האט מען פרייטאג געפונען עפים א פעקעל. ווען מ׳האט עס אריינגענומען אין שטוב, האט מען געפונען אינ׳ם פעקעל א מעדעלע פון אנ׳ערך 3—4 וואכען אלט. ביים קינד האט מען געפונען א צעטעלע געשריבען אויף יודיש און פויליש, אז דאס איז א יודיש־קינד מיט׳ן נאמען רחל.

די שכנים האבען דאס קינד אוועקגעטראגען אין נאהענטען פאליציי־קאמיסאריאט, וועלכע האט עס דוקא יא צוגענומען.

וועט די יודישע קהלה און ראבינאט עפעס טאן, אז דאס קינד זאל בלייבען א יודיש און זאל ערצויגען ווערען אין א יודישען היים?

ווען וועלען פארקומען די קראנקען־קאסע־וואהלען?

פרייטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער יורידיש־אדמיניסטראטיווער קאמיסיע ביי דער קר.־קאסע. די קאמיסיע איז געשטאנען אויפ׳ן שטאנדפונקט, אז ס׳דארפען, וואס שנעלער אויסגעשריבען ווערען די וואהלען צום ראט פון דער קראנקען־קאסע.

די קאמיסיע האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צום הויפט־פערזיכערונגס־אמט אלס צו דער אויפזיכטס־מאכט, מיט א ביטע אויסשרייבען די וואהלען דעם 10־טען דעצעמבער, אזוי, אז די וואהלען זאלען וואס שנעלער פארקומען. דער דאזיגער בעשלוס איז איבערגעשיקט געווארען דער פערוואלטונג פון דער קר.־קאסע.

אזוי ווי דער הויפט־פערזיכערונגס־אמט האט דער דעלעגאציע פון דער קר.־קאסע בעת איהר אנוועזענהייט אין ווארשא פערזיכערט, אז ער וועט נעהמען אין אכט די מיינונג פון דער קר.־קאסע. דארף מען רעכענען, אז דער טערמין פון די וואהלען וועט דורך דעם פערזיכערונגס־אמט בעשטעטיגט ווערען.

פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט זונטאג, דעם 2. דעצ. — 2 פארלעזונגען:

1) 5 נאכמ. אין לאקאל פון „סיני״ (גלובנא 62) — אינזש. י. זשעלינסקי אויף ד. ט: „די 4 יסודות פון דער וועלט״

2) 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארג. (צעגעלנ. 4)—ד״ר מ. וואלדמאן (בערלין) א.ד.ט.: „יודען און יודענטום אין דייטשלאנד״. איינגאנג פריי!

די נאהענטסטע פארלעזונג:

דינסטאג, דעם 4/12, 8 אווענד אין דער ציוניסט. ארג. — דיר. א. פערלמאן: „די נייעסטע פעדאגאגישע שטרעמונגען״.

2843

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען.

(2) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50); ק. קאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 184); וו. סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19); ר. רצמבעלינסקי (אנדזשעיא 28); י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25); קאספערקעוויטש (זגערזשער 54); ס. טראוקאווסקא (בושעזשינער 56); א. סאדאווסקא (זגערזשער 57); ה. דוטקיעוויטש (זגערזשער 97); ז. גארטשינסקי (פשעיאזד 59); א. שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75); א. בוסע (זשגאווסקא 59).

B
A
?

די ארבייטער־הייזער.

(מ) פרייטאג זענען פערענדיגט געווארען די בוי־ארבייטען ביי די ארבייטער־הייזער אויף דער קאנסטאנטינער פאלעסיע. ס׳זענען פערענדיגט געווארען אין רויהען צוזאמען 20 הייזער, וועלכע האבען לויט׳ן אפמאך געזאלט פערענדיגט ווערען נישט שפעטער ווי דעם 15. דעצעמבער.

ווי בעקאנט האבען די הייזער געבויט די לאדזער בוי־פירמע „י. טילער״ און די ווארשאווער פירמע „קאטעבע״. אלע בוי־ארבייטען וועלען אין רויהען צוזאמען פערענדיגט ווערען דעם 15־טען פעברואר.

עלעקטריע.

(—) דער לייטער פון עלעקטריע־רעפעראט ביי דער דירעקציע פון געזעלשאפטליכע ארבייטען, אינזש. שישקא האט אויסגעארבייט אנ׳אינטערעסאנטען רעפעראט. אין יאהר 1914 איז אין דער וואיעוואדזטווע געווען 7 עלעקטראווניעס, אין יאהר 1927 זענען שוין געווען — 41. די עלעקטריפיקאציע ווערט אלס גרעסער, אבער ביי דעם איז דאס בויען פון קליינע עלעקטראווניעס נישט געוואונשען, ווייל ס׳וואלט געקאסט צו טייער.

איצט ווערט פראיעקטירט ארום לאדז צו בויען 3 קרייזען פון הויכען עלעקטרישען דרוק. איינע זאל דורכגעהן זגעזש, די צווייטע — פיעטריקאוו, און די דריטע — דורך קאליש און פערבינדונג מיט לאדז.

סאוויעטישע־קניות אין לאדז.

זייט עטליכע טעג וויילט אין לאדז א דעלעגאציע פון סאוויעטישען „צענטראסאיוז״, וועלכע זענען אהערגעקומען, כדי ענטגילטיג אויסקלייבען די געקויפטע סחורות. די דעלעגאציע האט בעזוכט די פאבריקען פון שייבלער און גראהמאן, ל. בייער, עיטינגאן, קרושע און ענדער, לעאנארד.

די פאכלייט זעהען נאך די סחורות, שטעלען פעסט די קוואנטומס, וואס זענען פאר זיי נויטיג און בעשטימען ווי אזוי די סחורות זאלען איבערגעשיקט ווערען קיין סאוויעט רוסלאנד.

די דעפיניטיווע אפשליסונג פון די קניות וועט פארקומען, ווען קיין לאדז וועט קומען דער לייטער פון דער סאוויעטישער האנדעלס־מיסיע ה׳ קאפילאוו.

פון שול־קוראטאריע.

(—) דער לאדזער שול־קוראטאר רינצוויטש פערלאזט דעם ערשטען יאנואר זיין אמט. אויף זיין ארט קומט פון ווארשא איינער פון די העכערע בעאמטע אין דער מיטעל־שול־אפטיילונג ביים בילדונגס־מיניסטעריום.

אויך אין דער וואיעוואדזטווע זאלען פארקומען א רייה ענדערונגען אויף די אמטען.

וועגען אויסלענדישע פעסער.

(—) ביז איצט פלעגען פערשידענע הנחות ביי אויסלענדישע פעסער ערטיילט ווערען, נאר דורכ׳ן אינערן־מיניסטעריום אין א פערשטענדיגונג מיט׳ן פינאנץ־מיניסטעריום. איצט איז אין דער הינזיכט פארגעקומען אנ׳ענדערונג: די היגע וואיעוואדזטווע האט דערהאלטען א צירקולאר, לויט וועלכען די וואיעוואדזטווע קען ארויסגעבען די נויטיגע דאקומענטען אין א דירעקטער פערשטענדיגונג מיט׳ן פינאנץ־מיניסטעריום.

אינספעקציע אין קראנקען־קאסע

(2) נעכטען איז קיין לאדז געקומען דער דירעקטאר פון דעם פערזיכערונגס־קרייז־אמט ה׳ סליוויק, און דורכגעפיהרט אנ׳אינספעקציע אין לאדזער קראנקען־קאסע. גלייכצייטיג האט ה׳ סליוויק אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט׳ן פארזיצער פון דער פערוואלטונג ה׳ קאלושינסקי, מיט וועלכען ער האט בעהאנדעלט פערשידענע פראגען אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען אין דער קראנקען־קאסע.

האנדעלס־קאמערן.

(2) אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען צו די האנדעלס־קאמערן מצד די פעראיינען, האט דער האנדעלסמען־פעראיין דערהאלטען א פלאץ פאר א פערטרעטער אין דער לאדזער האנדעלס־קאמער. די וואהלען וועלען פארקומען די נייע וואך. אויף א פערזאמלונג פון פעראיין אונטערן פארזיץ פון הויפט וואהל־קאמיסאר אינזש. באיער.

א מעסער־שטעכער.

(2) אויף אנדזשעיא נעבען הויז נומער 17 איז עפעס אנ׳אומבעקאנטער אנגעפאלען אויף דעם דורכגעהענדען 33־יעהריגען סטאניסלאוו מיקערקא (וואסכאדניא 15) און איהם אריינגעשטאכען א מעסער אין הארץ. דער מעסער־שטעכער איז באלד אנטלאפען און עס איז איהם דערווייל נישט געלונגען צו כאפען. צו דעם שווער־פערוואונדעטען מיקערקא האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

„ראָסיאַ".

אויפ'ן גרונד פון דער פעראָרדנונג פונ'ם מלוכה-פרעזידענט וועגן ליקווידירען די פירמע-נעמס פון די געוועזענע רוסישע פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען און צוטיילען דאָס געלד צווישען די פערזיכערטע, האָט דאָס פינאַנץ מיניסטעריום בעשטימט אַ ליקווידאַטאָר פון דער געוו. געזעל-שאַפט „ראָסיאַ".

דער טערמין צו מעלדען די פּאָליסען פון „ראָסיאַ" איז ענטגילטיג בעשלאָסען צו פערענדי-גען ביז'ן 8 דעצעמבער. ווער פון די דאָזיגע פּאָ-ליס-בעזיצערס עס וועט נישט מעלדען זייער פּאָ-ליס ביז דעם טערמין וועט פערלירען דאָס רעכט צו בעקומען זיין טייל פון דעם ליקווידירטען פער-מעגען.

די פּאָליסען דאַרף מען רעגיסטרירען אין דעם מלוכה'שען אַמט צו קאָנטראָלירען די פערזי-כערונגען (מיאָדאָווע 11). ביים מעלדען די פּאָלי-סען דאַרף מען פאָרשטעלען די פּאָליסען אַליין אָנ'-אָפּשריפט, אַן איבערזעצונג אויף פּויליש, אַ צייג-ניש וועגען פּוילישער בירגערשאַפט.

וועגען די געוועזענע רוסישע פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען „זשיזן" און „פעטערבורגער פערזי-כערונגס געזעלשאַפט", איז דער טערמין פון מעל-דען נאָך נישט בעשטימט.

שטרייק אין פּיאַסקאָווסקי'ס טיכער-פאַבריק.

אין דער טיכער-פאַבריק פון פּיאַסקאָווסקי איז שוין פון אַ לענגערער צייט פאָרגעקומען סכסוכים צווישען די אַרבייטער און אַרבייטס-געבער צוליב דעם אַרבייטס-טאָג און נישט באָרמאַלען אויסצאָהלען פון לוין. לסוף האָט דער פאַבריקאַנט אָפּגעזאָגט 4 פאַבריקס-דעלעגאַטען און די אַרבייטער האָבען גלייך פערשטרייקט.

עס שטרייקען 130 אַרבייטער, בלויז יודען.

ה' ש. זשוכאָוויצקי אין דער וואָהלינער שוהל.

אויף דער איינלאַדונג פון די גבאים איז נעכטען שבת פריה געקומען צום דאַווענען אין דער וואָהלינער שוהל ה' שמואל זשוכאָוויצקי, דער מיטגליד פון דער ארץ-ישראל דעלעגאַציע פון „קרן-היסוד". דער חשובער גאַסט האָט געהאַלטען אַ רעדע וועגען אויפבוי פון ארץ-ישראל און וועגען די פליכטען פון יודישען פאָלק אין איצטיגען מאָמענט. נאָך דער רעדע האָבען די גבאים פון דער שוהל מיטגעטיילט, אַז זיי האָבען בעשלאָסען, אויס דאַנקבאַרקייט, איינצושרייבען ה' זשוכאָוויצקי דעם גרינדער פון „מגדיאל", אין גאָלדענעם בוך פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד.

אַ באַהן-קאַטאַסטראָפע.

(2) פרייטאָג אַרום 9 אין אָוועגד איז אויף דער ליניע ראַקאָטשיני—קאַלושקי פאָרגעקומען אַ באַהן-קאַטאַסטראָפע. דער משאות-צוג נומער 194 וועלכער איז בעשטאַנען פון 75 וואַגאָנען און איז נעגאַנגען פון ראַקאָטשין קיין קאַליושקי האָט פאַר'ן סעמאַפאָר אַ צו שטאַרקען ריס געטון. די פער-בינדונגען צווישען די וואַגאָנעס האָבען געפּלאַצט און 7 וואַגאָנעס מיט קוילען זענען אַראָפּגעפאַלען פונ'ם טאָר. די קוילען האָבען פערשאָטען דעם וועג און די קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען גע-וואָרען ביז האַלב 4 פאַרטאָג.

אַרויב-אָנפאַל.

(2) פרייטאָג איז אויפ'ן שאָסיי ביים דאָרף קאָפּירלאָוו, סלופּצער קרייז, נעגאַנגען דער דאָרפס איינוואוינער יוזעף קאַלאַסינסקי. ווען ער איז שוין געווען נאָהענט צום דאָרף איז ער בעפאַלען גע-וואָרען פון 2 באַנדיטען, וועלכע האָבען זייערע גע-זיכטער אויסגעשמירט מיט קויהל, כדי מ'זאָל זיי נישט דערקענען. די באַנדיטען האָבען געדראָהט מיט רעוואָלווערען און צוגענומען ביי קאַלאַסינסקי 3,370 זל., וועלכע ער האָט געהאַט ביי זיך און געהייסען איהם קיינעם נישט דערצעהלען. קאַלאַ-סינסקי האָט וועגען דעם אָנפאַל געמאָלדען דער פּאָליציי, וועלכע זוכט די באַנדיטען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאַכמ.

Dr. Z. Rakowski
[illegible] הערץ-, [illegible] לונגען-קראַנקע.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81
[illegible] פון 9—12 און פון 5—7. [illegible]
[illegible] 17 פון 10—11 און פון 5—3

רחל פייגענבערג,

(צו איהר היינטיגער פאָרלעזונג אין „הזמיר").

בעסעראַביע איז געווען דאָס אָרט, וואָס האָט אַריינגעזאַפּט אין זיך די ערשטע כוואַליע אָנגעוועה-טאָגטע ענטבלוטיגטע, אויסגעמאַטערטע, ענטלאָ-פענע יודען פון די אוקראַאינער פּאָגראָמען. דורכ'ן דניעסטער האָבען זיך די אומגליקליכע פּאָגראָמיר-טע יודען אַריבערגעוואָרפען אויפ'ן צווייטען ברעג און איבערפולט מיט זיך די קליינע בעסאַראַבער שטעטלעך.

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט מיר אין אַזאַ פערקאָרפען בעסאַראַבער שטעטעל דערצעהלט אַ פּאָגראָם-„בעזשענקע":

„דאָס האַרץ איז געווען פערשטיינערט. די ליי-פען פערהאַקט... ס'האָט זיך אויסגעוויזען, אַז נאָך דעם איבערגעלעבטען זענען שוין איבעריג אַלע ווער-טער, וועגען וואָס קען מען נאָך רעדען, גאָכרעם, וואָס מען האָט געזעהען? און אָט אין ווען האָב איך געטראָפען אַ פּרוי, ערשט שפּעטער האָב איך מיך דערוויסט, אַז זי הייסט רחל פייגענבערג, נאָר רעמאָלט, אין דעם מאָמענט פון אונזער בעגעגעניש אין צוג האָב איך זי נאָר אינסטינקטיוו דערפיהלט, און עס האָט זיך געעפענט דאָס האַרץ, איך האָב בעקומען לשון. עס איז געוואָרען מעגליך זיך אויס-צוויינען און אויסצורעדען". דאָס האָט מיר דער-צעהלט מיט עטליכע יאָהר צוריק אַ „בעזשענקע" און ווען איך אַליין האָב זיך שפּעטער מיט אַ פּאָר יאָהר בעגעגענט צום ערשטען מאָל מיט רחל פיי-גענבערג, האָב איך פערשטאַנען די „בעזשענקע", וועלכע האָט „אינסטינקטיוו דערפיהלט" פאַר וועמען זי דאַרף עפענען דאָס האַרץ. אויך איך האָב רחל פייגענבערג'ען דערפיהלט. די גרויסע צאַרטע פרוי-ען האַרציגקייט, וועלכע קוקט אַרויס פון רחל פייגענ-בערג, מילדע מוטערליכע אויגען, פיהלען זיך אַרויס אויך פון איהרע ווערק.

* * *

איינער אַ לעזער פון רחל פייגענבערג האָט מיך אַמאָל געפרעגט, צי בעהאַלט זיך נישט אונ-טער דעם פּסעוודאָנים „רחל פייגענבערג" — אַ מאַנספּערשוין. האָבען זיך דאָך פערבעהאַלטען אונ-טער די מענער-פּסעוודאָנימען „אַנטאָן קראַיני", „זשאָרזש זאַנד" פרויען שריפטשטעלערינס, אפשר איז דאָ דער פאַל פערקעהרט, ווייל אין רחל פייגענ-בערגס שאַפען איז פערהאַן אַזוי פיל טיפער זין, פערשטאַנד און ממש מענערישע תורה, אַז עס פאַלט איין דער געדאַנק, אַז עס שרייבט אַ מאַן נישט קיין פרוי.

די פראַגע בעווייזט נאָר, אַז צו אינטעלעקט-טועלער אַרבייט פון פרויען, בעציהט מען זיך וועהר מילד, מען פאָדערט פון זיי נישט קיין וויסען, קיין קענען, קיין טיפען פערשטאַנד, קיין „תורה", און ווען ביי רחל פייגענבערג איז דאָס אַלץ פערהאַן, קלינגט עס טאַקי ווי אַ וואונדער.

* * *

די ראַזיגע אייגענשאַפטען פון רחל פייגענ-בערג'ס שאַפען, דאָס ריהרענדע האַרציגקייט פון אַ פרוי און טיפער פערשטאַנד, קענטעניש אין זין פון אַ מאַן, האָבען געבראַכט דערצו, אַז רחל פיי-גענבערג איז איינע פון די פּאָפּולערסטע יודישע שריפטשטעלערינס.

ס'איז נישטאָ אַזאַ פערוואָרפען ווינקעל, וואו דער יודישער לעזער זאָל נישט קענען די בלוטיגע געשעהענישען ביים דניעפּר. מיט גרויס אינטערעס הערט זיך צו די אויפוואַכענדע יודישע פרוי, צו די ווערטער פון דער בעגאַבטער שריפטשטעלערין און דעם פערפלאָנטערטען פּראָבלעם פון די פרויען-פראַגען.

עס פערשטעהט זיך, דעריבער, אַז דער היינ-טיגער אַרויסטריט פון דער פּאָפּולערער און בעליב-טער שריפטשטעלערין, האָט אַרויסגערופען אַ שטאַר-קען אינטערעס צווישען דער לאָדזער יודישער לעזער וועלט און צוליב דער טעמאַ: „די מאָדערנע פרוי פאַר'ן געזעלשאַפטליכען געריכט" אַ בעזונדערען אינטערעס אין היגען יודישען פרויען-וועלטעל.

טאַטיאַנאַ פּ.

פייערליכער אָפּשידס-באַנקעט לכבוד דער א"י-דעלעגאַציע.

רינסטאָג אָוועגד איז אין לאָקאַל פון „הזמיר" איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פייערליכער טיי-אָוועגד לכבוד דער א"י-דעלעגאַציע, דעם ריכטער לייב יפה, ה' ש. זשוכאָוויצקי און ד"ר ס. וואַלדמאַן.

אין שעהן דעקאָרירטען זאַל און אַרום סער-ווירטע טישען האָבען זיך אויסגעזעצט די צאָהלרייך פערזאַמעלטע געסט, די חשוב'סטע נאַציאָנאַל-יו-דישע עסקנים און אָנגעזעהענע פאָרשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָט דעם פּאָרזיץ האָט געפיהרט רעפ. ד"ר ראָזענבלאַט. דער באַנקעט ווערט געעפענט מיט אַ פּאָר סאָלאָ-געזאַנג-נומערן, אויסגעפיהרט מיט געשמאַק דורך פרל. מ. דאָלסקאַ, דערויף ווערען געהאַלטען טאָאַסט רעדעס דורכ'ן פּאָרז. ד"ר ראָזענבלאַט, ד"ר ברוי-דע, ס. פּאָלמאַן, ד"ר עלענבערג, רעד. אונער און ל. רוסינאָוו.

דאַן בעווייזט זיך אויפ'ן פּאָריום פר. זעמעל-מאַרקאָוויטש, וועלכע פערשאַפט גרויס געניס די אַנוועזענדע דורך איהר אויסגעצייכענטען שפּילען (פּירעל), מעהרערע מוזיק-נומערן. זעהר גוט האָט אַקאָמפּאַנירט פרל. לאַקס.

נאָך דעם מוזיקאַלישען טייל הייבען אָן זייערע שלום-רעדעס די מיטגלידער פון דער קה"י-דעלע-גאַציע. דער ערשטער רעדט ד"ר וואַלדמאַן, וועלכער רעדט וועגען דעם גרויסען אויפלעבונגס-געדאַנק פון יודישען פאָלק און האַלט, אַז דוקא איצט, אין דער צייט פון די גרויסע טעכנישע עראָבערונגען אויף דער וועלט, האָבען מיר די מעגליכקייט צו פערווירקליכען אונזער אידעאַל. „ווען איז דעם פאָלק, וועלכעס פערזוימט די צייט און נוצט נישט אויס די מעגליכקייטען בעפרייט צו ווערען... אַזאַ פאָלק בלייבט אוניאינטערעסאַנט פאַר דער וועלט, וועלכע רעכענט זיך נאָר מיט שטאַרקע פעלקער-נאַטורען, וואָס שטרעבען צו פערווירקליכען זייערע גרויסע אַספּיראַציעס. ווען אָבער אַ פאָלק נאַרט אָפּ און ענטוישט — דאַן ווערט עס פעראַכטעט און פערשעהמט. יעדער מענש אונטערוועגס פער-לירט אַ סך פון זיין ריינקייט, פון זיין אייגענאַרט— דאָס יודישע פאָלק איז שוין 1800 יאָהר אונטער-וועגס און געווים איז דאָס אַ גרויס אומגליק פאַר איהם. אונזער אידעאַל — אויפצולעבען דאָס יודישע פאָלק אין זיין היסטאָריש פאָטערלאַנד — איז באַלד אין אָנהויב געווען פון אַ בריימען פערנעהם און מען האָט אונז בעוואונדערט, ווייל וואָס גרעסער די צילען זענען, אַלס גרעסער זענען די מעגליכקייטען. הערצל'ען האָט מען פערשריען אַלס אוטאָפּיסט, און פאַנטאַזיאָר, ווייל זיינע מיינונגען האָבען זיך אויסגע-ראַכט צו זיין געגען יעדע מענשליכע לאָגיק, — אָבער דאָך האָט מען איהם בעוואונדערט און זיך גע-רעכענט מיט איהם, ווייל זיינע אַספּיראַציעס זענען געווען גרויס און דרייסטע". דער רעדנער רופט צולעצט אונטערשטיצען די יודישע אויפלעבונגס-בעוועגונג און דאָס אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל. דער נאַציאָנאַליזם פון אַנדערע פעלקער, זאָגט ד"ר וואַלדמאַן, — באַזירט אויף עראָבערונג און אונטער-דריקונג — אונזער נאַציאָנאַלע בעוועגונג שטרעבט צו רענעסאַנס, צו בעפרייאונג, צוריק אויפלעבען די קולטור פון אַן'אַלט פאָלק.

ה' ש. זשוכאָוויצקי רעדט וועגען מיסטישען דראַנג קיין ארץ-ישראל, וועלכער לעבט אין פאָלק און וועגען דער ווירקונג פון דער ארץ-ישראל'דיגער נאַטור אויף די פּסיכישע אומגעשטאַלטונג און נייעם טוגער בעגייאונג פון דעם יוד. דער רעדנער פאָ-רערט אויך אויף צו אַ ענערגישער אונטערשטיצונג פון דעם אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל דורך דעם „קרן-היסוד".

דאָס שלום-וואָרט האַלט דער ריכטער לייב יפה. ער הייבט אָ זמיט'ן רעציטירען פון זיינס אַ בעקאַנט געדיכט און נעהמט איבער צו רעדען וועגען ליידען און פריידען פון יודישען פּיאָנערטום אין ארץ-ישראל. די גאַנצע רעדע איז געהאַלטען געוואָ-רען אין אַ פּאָעטישען טאָן, און האָט אויסגעזעהען ווי אַ פּראַכטפולע רעציטאַציע פון אַ ליד, וואָס שיל-דערט די חבלי לידה פון אַן'אויפוואַכענדען פאָלק: פון איין זייט פרייד, צוליב דער ערהאַבענקייט פון דער יצירה און פון דער אַנדערער — אויסדרוק פון וועהטאָג און טיפען צאָרן געגען די מענשען, וועלכע פערשטעהען נישט די גרויסקייט פון דער שעה און זייער הייליגען חוב. ה' יפה ענדיגט מיט דעם רוף צו סלאָדזער יודענטום צו ערפילען דעם חוב לגבי דעם יודישען פאָלק, לגבי זיך אַליין און די אייגענע קינדער.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.
מיט'ן אָנטייל פון די ליבלינגס-אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַ-דאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני
היינט, זונטאָג, דעם 2-טען, 9 אַ זייגער אין אָוועגד צום לעצטען מאָל
„די חלומות פון ליבע"
אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און שענע טענץ פון ליליען, רעזשי: ל. ראַבינאָוויטש.
בעמ.: יעדער, וואָס קויפט אַ בילעט, בעקומט אומזיסט דעם לייט-מאָטיוו פון „חלומות פון ליבע". געזונגען דורך קאַרעני-ראַבינאָוויטש.
מאָנטאָג ד. 2-טן, 9 אָוועגד גרויסע „כאַוואַזער ליבע" אין 3 אַקטען פון ש ג ר, פּאָפּול. פּרעזט. פון 1 ביז 2.50 מוזיק פון פ. סאַנדלער.
ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פ ר ו י ע ן: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיאַ קערעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן, קאַמפּאַניעץ. מ ע נ ע ר: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.
אַנאָנס!! פרייטאָג, ד. 7. דעצ. קומט פאָר די פּרעמיערע פון „די פערשעהמטע כלה"

פון פאָלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, זונטאָג קומען פאָר 2 פאָרלעזונגען:

5 אַ זייגער נאָכמיטאָג וועט אינזש. י. זשעלינסקי האַלטען אַ פאָרלעזונג אין „סיני" אויף גלובנאַ 62 א. ד. ט.: „די 4 יסודות פון דער וועלט".

8.30 אין אָוועגד וועט אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע האַלטען אַ פאָרלעזונג ד"ר מ. וואַלדמאַן פון בערלין, רעדאַקטאָר פון דער „יודישער רונדשוי", וועלכער ווייל איצט אין לאָדז מיט דער א"י-דעלעגאַציע. דער חשוב'ער גאַסט וועט רעפערירען א. ד. ט.: „יידען און יו-דענטום אין דייטשלאַנד". דער אַריינגאַנג פריי.

אַ פאָרלעזונג.

(—) היינט פאַרמיטאָג וועט דער בעקאַנטער פערלעגענט וועניאַווא דלוגאָשעווסקי אין זאַל פון קינאָ „זאַכענטא" האַלטען אַ פאָרלעזונג וועגען „לעוו טאָלסטאָי".

פון „אַרט".

לעצטע פאָרשטעלונגען פון געמישטען פּראָגראַם.

עס פערענדיגען זיך שוין די רעפּעטיציעס צום נייעם חנוכה-פּראָגראַם א. נ. „לאַטקעס", די פּרע-מיערע פון וועלכען עס וועט פאָרקומען היינטיגען דאָנערשטאָג.

דערווייל ווערט מיט גרויס ערפאָלג געשפּילט דער געמישטער שלאַגער פּראָגראַם א. נ. „אונזערע קינדער".

היינט – 2 פאָרשטעלונגען: דריי פערטעל זי-בען און 10 אַ זייגער.

היינט שפּילט אַרטור רובינשטיין אין „פילהאַרמאָניע".

היינט 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין „פילהאַר-מאָניע" דער אָפּשידס-קאָנצערט פון דעם געניאַלען פּיאַניסט אַרטור רובינשטיין. רובינשטיין געהערט צו די געצעהלטע קלאַוויר-ווירטואָזען פון אונזער צייט און זיין שפּילען לאָזט איבער אויף די צו-הערער אַ שטאַרקען איינדרוק. זיין ערשטער קאָנ-צערט ביי אונז אין שטאָט איז אַדורך מיט אַ שטורמישען ערפאָלג און אויך זיין היינטיגער אויפ-טריט פערשפּרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאַנט.

מעלדונג.

אַ יוגענד-פערזאַמלונג מיט'ן אָנטייל פון די א"י-דעלעגאַציע אין „התאחדות"

מאָרגען, מאָנטאָג 8 אָוועגד, קומט פאָר אין לאָקאַל פון „התאחדות", שענקעוויטשאַ 3-5 אַ גרויסע יוגענד-פערזאַמלונג אויף דער טעמאַ: „די יודישע יוגענד און דאָס נייע א"י". רעפערי-רען וועלען די מיטגלידער פון דער א"י-דעלעגאַ-ציע ה' ש. זשוכאָוויצקי און רעד. פון „די יודישע רונדשוי" ד"ר מ. וואַלדמאַן.
2854

קלישען
פאַר דרוקעריען, פערלאַגען, רעקלאַמען
פערטיגט אויס
WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO" PIOTRKOWSKA 101 TEL. 57-68

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע זערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.
צוריקגעקעהרט.

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
היילונג מיט קווארץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 3—4
וואַרטע זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. A. Uryson
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

„2-יעהריגע ווירטשאפטליכע אויפבוי-ארבייט צווישן יודען"

דער פארטראג פון דר. סינגאלאווסקי.

דער פארשטעהער פון „ארט" ד"ר סינגא־לאווסקי האט אין לאקאל פון סוחרים פעראיין, פיעטרקאווער 73 געהאלטען א פארטראג אויף ד. ט. „צוויי-יעהריגע ווירטשאפטליכע אויפבוי-ארבייט צווישען יודען".

ס'איז איצט קלאהר פאר אלעמען, — הויבט אן ד"ר סינגאלאווסקי, — אז די אויפבוי-ארבייט צווישען יודען מוז זיך אנהויבען פון אנ'אומבוי, דאס יודישע ווירטשאפטליכע לעבען מוז אינגאנ־צען אומגעבויט ווערען אויף אנדערע יסודות, נאך דער ליקווידאציע פון פאליטישען געטא, האבען די יודען מיט זיך מיטגעשלעפט אין דער וועלט דעם ווירטשאפטליכען געטא, די יודישע בעשעפ־טיגונגען, בכלל, די יודישע עקאנאמיק איז געווען א ווידערשפרוך צו דער וועלט-סטרוקטור. אין דעם זענען מיר, יודען נישט שולדיג, שטענדיג האט מען אונז אויפגעצוואונגען אזעלכע בעזונדערע בעשעפטיגונגען און דערנאך אונז אויפגעוויזען, אז מיר זענען אזעלכע שלימזלניקעס און פערנעה־מען זיך מיט די דאזיגע מלאכות.

אין 13-טען יאהרהונדערט האבען די יודען געמוזט האנדלען מיט געלד, זיין ליכוויאזשעס, ווען א נישט-יוד האט זיך געוואלט בעשעפטיגען מיט געלד-האנדעל, האט ער געמוזט האבען א בע־זונדערע ערלויבניש, שפעטער האט מען אונז גע־וואלט אויפווייזען, אז מיר זענען ליכוויאזשעס שוין פון בארג סיני...

ס'איז אבער א פאקט, אז יודען געפינען זיך איצט אין א ווירטשאפטליכען געטא, זיי פערנעה־מען זיך מיט מעקלעריי און האנדעל און די אויפ־בוי-ארבייט מוז געפיהרט ווערען דורך א פולשטענ־דיגען אומבוי פון די יודישע בעשעפטיגונגען.

אין די לעצטע 50 יאהר האבען די קריסט־ליכע בעשעפטיגונגען זיך אנגעהויבען דערנעהנ־טערען צו די יודישע און די יודישע צו די קריסטליכע, די גויאישע ווירטשאפט איז יודאאי־זירט געווארען און די יודישע „גויאיזירט. די יודען האבען זיך געמוזט אנהויבען צוצופאסען צו פיזישע ארבייט, איבערצוגעהען פון אונפראדוק־טיווע מלאכות צו פראדוקטיווע, מען מוז אריין אין דער וועלטליכער קולטור, דורך אפשאקלען פון זיך דעם ווירטשאפטליכען געטא.

אין איצטיגען מאמענט איז די לאגע אין מז־רח-אייראפא פיל שארפער געוועזן. עס ברעכט זיך דאס יודישע ווירטשאפטליכע לעבען. די צאהל פון די וואס ווערען ארויסגעשטויסען פון האנדעל ווערט גרעסער. אין פוילען, למשל, גרייט מען זיך איצט צו מאנאפאליזירען דעם תבואה-האנדעל. אין רו־מעניען ווערט ער שוין דורכגעפיהרט. דער צעכען־געזעץ אין פוילען, וועלכער בעדראהט דעם יודי־שען האנדווערקער, האט אין רומעניען אנגענומען א גאנץ אנדערען כאראקטער. די רעגירונג אין רו־מעניען גיט אפ פויערישע קינדער צו יודישע בעלי מלאכות אין צאהלט-צו א געוויסע סומע און דער־מיט ווערט אויפגעשטעלט א קריסטליכער האנד־ווערקער-קלאס. אין גאנץ מזרח - אייראפא געהט איצט א פראצעס פון מעכאניזאציע. די קראפט-מאשין שטופט ארויס די האנד-ארבייט. עס איז נויטיג אריינצופיהרען נייע קוואליפיצירטע בעלי-מלאכות. מען דארף עפענען נייע פאך-שולען.

אין רוסלאנד איז די לאגע נאך פערוויקעל־טער. מ'מוז אויספארשען די טענדענצען פון דער ווירטשאפט און רעגולירען די ווירטשאפט פון אויבען אראב צו דעם צוועק איז שוין אין בער־לין געשאפען געווארען א ווירטשאפטס-קאמיסיע, וואס איהר אויפגאבע איז פעסטצושטעלען, צו וועלכע צווייגען פון מלאכה דארפען זיך יודען אין רוסלאנד נעהמען.

אין מיטעל-פונקט פון דער „ארט"-טעטיגקייט שטעהט איצט נישט די לאנדווירטשאפט, נאר דער גרעסטער טייל פון אונזער זארג איז די הילף פאר דער שטאט. מען דארף דעם בעל־מלאכה „געבען דעם קאפ אין די הענד" — ער זאל קענען ארבייטען מיט נייע מכשירים און זיין צונעפאסט צו דער נייער אנקומענדיגער צייט.

די לאגע ווערט אונערטרעגליך:

אין ליטע זענען פערהאן 7 פראצענט יודען, און 70 פראצענט הענדלער, אין פוילען מאכען יו־דען אויס 10 פראצענט און הענדלער 43 פראצ.

די עמיגראציע קאן די דאזיגע פראגע נישט לעזען. האבען די לעצטע 34 יאהר אויסגעוואנ־דערט פון מזרח-אייראפא 2 מיליאן יודען, און דאך איז דער צוואוקס 0,4 פראצענט פון דער אלגע־מיינער צאהל יודען.

די טויערען פון די עמיגראציע-לענדער זענען געשלאסען. די מזרח-אייראפעאישע לענדער זענען אגראר-לענדער, און די רעגירונגען מוזען קאקעטי־רען די פויערים געגען די שטעדט, און אין די שטעדט וואוינען די יודען.

ס'קומען זעהר שלעכטע צייטען פאר פערמיט־לער. די באזיס פאר'ן האנדעל פערשמעלערט זיך.

דער איינציגער אויסוועג איז די אריענטירונג אויף פוילען, דאס איינארדנען יודען דא אויף לאנד-ארבייט. אויף די קרעסען זענען פערהאן פיל יודען, וואס פאכטען ערד ביי די קריסטען און גע־בען זיי פאר דער פאכט א העלפט פון שניט. עס מוזען אין א שנעלער טעמפא איבערגעפיהרט ווע־רען פון לופט-פרנסות אין דער אינדוסטריע. מ'דארף געהאלפען ווערען מיט מכשירים און געצייג.

צוזאמען דערמיט מוז אבער אויפהערען דער ווירטשאפטליכער אנטיסעמיטיזם ביי יודען גופא. ס'מוז אויפהערען דער באיקאט פון די יודישע פאבריקאנטען אויף יודישע ארבייטער, אנדערש וועט די גראנדיעזע ארבייט פון „ארט" זיין נאר א האלבע.

דאס יודישע לאדז, בעזונדערס די יודישע גבירים אין לאדז האבען ביז אהער זעהר ווייניג געהאלפען דער גרויסער אויפבוי-ארבייט פון „ארט". זיי דארפען דאס אבער אונבעדינגט טון!

יודיש טעאטער אין פאריז.

אין לאדז האט נעכטען געוויילט דער פאר־שטעהער פון עטליכע יודישע טעאטערן אין פאריז ה' ווארשאווסקי, אונזערער א בן - עיר, וועלכער האט אונז איבערגעגעבען אינטערעסאנטע ידיעות וועגען יודישען טעאטער אין פראנקרייך.

אין פאריז, וואו עס קאנצענטרירען זיך איצט זעהר א סך יודען פון גאר דער וועלט און האבען זיך שוין גאר נישט'קשה'דיג איינגעארדענט, אט אין דעם נייעם יודישען פאריז, איז פערהאן א פלאץ פאר יודיש טעאטער, ווי בכלל פאר יודישע קולטור-אונטערנעהמונגען.

דערצעהלט טאקע ה' ווארשאווסקי, אז ביים איצטיגען טאג עקזיסטירען אין פאריז 2 יודישע טעאטערן. אין טעאטער „פאליע-דראמאטיק" גע־פינט זיך אונטער דער אנפיהרונג פון דעם בקאנ־טען אמעריקאנער דירעקטאר דזש. קעסלער. אין דעם דאזיגען טעאטער שפילען א רייה טאלאנט־פולע ארטיסטען פון רוסלאנד און אמעריקא. דאס דאזיגע טעאטער, וואס געפינט זיך אין סאמע שענסטען צענטער פון פאריז, האט גרויס ערפאלג.

דאס צווייטע יודישע טעאטער, וואו עס ווע־רען געשפילט דראמען, מעלאדראמען און אפערע־טען, געפינט זיך אונטער דער אנפיהרונג פון ה' ווארשאווסקי. דאס דאזיגע טעאטער האט אין פא־ריז איינגעפיהרט א נייעס אין הסכם מיט'ן שפריכ־ווארט: אז מחמד האט נישט געוואלט געהן צום בארג — איז דער בארג געקומען צו מחמד'ן... דאס טעאטער שפילט, נעמליך, יעדע עטליכע טעג אין אנ'אנדער טעאטער, פון אנ'אנדער שטאדט - טייל וואו עס וואוינען יודען. היות, ווי די יודישע בע־פעלקערונג אין פאריז וואוינט ס'רוב אין די עקען שטאדט און דא קומען אין טעאטער, וואס געפינט זיך אין אנדער שטאדט - טייל, איז בעשווערט, בפרט אין מיטען וואך, — שפילט דאס טעאטער יעדע 2 טעג אין אנ'אנדער טעאטער. די יודיש-טעאטער-געהער זענען דערפון זעהר צופרידען און די טעאטער-קאסע — אויך. אזוי שפילט דאס טע־אטער אין די זאלען: „לאנקרי", „ראיאל-וואריע־טע" און „פאליע-בעל-וויל". דאס לעצטע טעאטער געפינט זיך אין א געגענד, וואו ס'איז מיט א צייט צוריק געווען ממש לעבענסגעפעהרליך צו קומען, מחמת דארט האבען זיך געפונען די פאריזער אפא־שען פון ערגסטען סארט. איצט — יודען! — וואוינען דארט אחינו בני ישראל און יודישע טע־אטער אין דער געגענד „מאכט" גאר גוט.

ה' ווארשאווסקי האט איצט אין לאדז אנגא־זשירט די בעריהמטע אקטריסע פרוי בעטי קעניג, פרוי זעווקינא, ה' בירנבוים און א יונגען טאלענט ה' סעם גאלדבערג.

די דאזיגע טרופע וועט שפילען אין פארי דעם ווינטער-סעזאן און דערנאך מאכט די טרופע א טורנע איבער ענגלאנד, וואו יודיש טעאטער איז איצט א גוט-געשעפט. אגב, שפילט אין לאנדאן איצט א שטענדיג יודיש - טעאטער מיט בעקאנטע לאדזער ארטיסטען וואלף זילבערבערג און פרל. טאבאקסבלאט בראש.

איצט גרינדעט זיך אין פאריז א גרויסער יו־דישער קאבארעט אין איינעם פון די שענסטע זא־לען פון שטאט. דער גרינדער פון דעם קאבארעט איז אנ'ארץ ישראל'דיגער יוד, קריטשנער. דער דא־זיגער קאבארעט זאל זיין אויפ'ן גרויסען איירא־פעאישען שטייגער.

ה' ווארשאווסקי האט אונז נאך צום סוף דער־צעהלט, אז די לאגע פון דער יודישער בעפעל־קערונג אין פראנקרייך בכלל און אין פאריז בפרט האט זיך בעדייטענד פערבעסערט. א בעוויז טא־קע — די פול - געפאקטע הייזער פון די יודישע טעאטערן.

מ. ע—ם.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער - קראנקהייטן
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
נעהמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 4—7 אווענד.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאווניע פון קינסטליכע ארטאפעדישע
אפאראטען, ווי: וויקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסט־
ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אווענד.

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
נור 4 טעג!
„ארט"
זאכאדניא 43
היינט — 2 פארשטעלונגען: אנהויב 7.45 (פאפולערע פרייזען) און 10 אווענד
„אונזערע קינדער"
1) אובערטורע
2) אין ווילדן וואלד
3) באלוט-באלעט
4) כ'בעשולדיג
5) מגיד
6) בעקערלעך
7) שיף
8) אונזערע קינדער
9) וואס יעדער טוט
10) אויף דער דאטשע
11) אלץ טאנצט
די קאסע איז אפען
טעגליך פון 6 אווענד,
שבת פון 1—5 נאכמ.
און פון 7 אין אווענד.
הנחה-בילעטען זענען נישט גילטיג.
אנאנס! דאנערשטאג, ד. 6. דעצעמבער פרעמיערע פון 4. פראגראם א״נ „לאטקעס"
ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען — ד. מאטוס און ש. בלום. קאנפערענסיערן: י. רייגלאס און מ. נעלקען

דער שווארצער וואלף

(ראמאן).

(11

עס איז געווען קענטיג, אז ער האט גע'טענה'ט, כדי צו ווענדען ראַרושינסקי'ס חשדים אויף א בע־שטימטען דרך...

צוויי אויפגאבען האבען פערנומען וולארעקס געדאנקען:

קודם כל, צי האט קאטשאלקאווסקי געוואוסט עפיס גענויעס, צי האט ער נאר חושד געווען?

צווייטענס, צי האבען זיינע ווערטער געמאכט אויפ'ן אגענט דעם נויטיגען איינדרוק, און ראַרושינ־סקי האט מיט זיין געוועהנליכער עקשנות נישט אויפגעהערט צו פערנעהמען זיך מיט'ן גראף קאט־שאלקאווסקי, נישט וועלענדיג זיך מתעסק זיין מיט אנדערע ענינים?

פריהער אדער שפעטער, וועט די זאך ווערען קלאהר...

דערווייל אבער איז געפעהרליך צו פטר'ן בחנם צייט!

ראזירענדיג זיך און איבערטוענדיג זיך, האט וולארעק געהערט, ווי דער נעהנים-אגענט האט אין דעם שכנישען צימער אונטערגעפיפען א נאסער־לידעל, און זיך גענרייט צו לייגען שלאפען.

מיט א געקלאפער זענען ארונטערגעפאלען ראַרושינסקי'ס שיך, עס האט א סקריפע געטון דאס אפענע פענסטער, עס האט א קנאק געטון דאס עלעקטרישע קנעפעל, און עס האט א טרישטשע געטון די בעט אונטער ראַרושינסקי'ס שווערען קערפער...

איידער נאך וולארעק האט בעוויזען זיך אנצו־טון, האט זיך פון הינטער דער וואנד דערהערט א שנארכען.

ועלבסטפערשטענדליך האט דאך דאס אלץ געקאנט זיין א בלויזער אנשטעל.

און אט א דאס טאקי האט מען אומבערינגט געדארפט פעסטשטעלען...

ס'איז שוין געווען האלבע נאכט, ווען וולארעק האט א קוק געטון אויף זיך אין שפיגעל, און מיט צופרידענהייט פעסטגעשטעלט, אז ער זעהט אויס אינגאנצען אין ארדנונג: דער נייער פראק איז אויף איהם געלעגען, ווי אויסגעגאסען...

אלץ איז געווען צוגעגרייט צו דעם נאכט־שפאציר.

און אלץ וואלט טאקע געהר גוט, ווען נישט דער מארנער אומאנגענעהמער פארנעפיהל.

ס'קאן זיין, דאס האבען זיך אין איהם בעוועגט די ערינערונגען פון דער אומגליקליכער שווערער קינדהייט, וואס ער האט פערבראכט אין די ראזיגע ווענט.

און אפשר... פארוואס טאקי נישט?

ביז איצט האט איהם אלץ אזוי אפגעגאלטען, אז טראכטענדיג ניכטער, האט ער זיך שוין פון לאנג געקאנט ריכטען אויף א שטיקעל איבערברוך.

עס איז דאך נישט אזא שפיל אין לעבען, וואס אלע נענג ואלען האבען א גליקליכען סוף.

און ער, וולאדיסלאוו לעמאן איז דאך געווען נישט מעהר, ווי א פראסטער, גאנץ געוועהנליכער שפילער?

ארומקוקענדיג זיך צום לעצטען מאל אין צימער כדי צו איבערצייגען זיך, צי אלץ איז אין ארדנונג אין פאל פון א רעוויזיע, האט וולארעק אנגעטון זיין פאלטען, גענומען דעם הוט, און איז ארויס, שטיל פערשליסענדיג הינטער זיך די טיר.

ער האט, אמת, געקאנט איבערלאזען אינגאנ־צען אפען דעם צימער, נאר ער האט נישט גע־וואלט, ס'זאל זעהן, אז ער וויים פון אמאל וועגען דעם, אז די שליסלען אין דעם דאזיגען האטעל פאסען זיך צו יעדער טיר.

ער איז אראפ אונטען, הויך אנגעקלאפט צום שווייצאר, און געבעטען, ער זאל איהם עפענען די טיר.

וולארעק האט ארויסגעקוקט אויפ'ן גאס, גע־כאפט א בליק אויפ'ן ואקעלרינען הויטעל, און זיך מיט הילכיגע שריט געלאזט געהן צום זאקסישען גארטען.

אינ'ם האטעל האט מען געקאנט גאנץ דייט־ליך הערען, ווי ער איז אוועק.

אנשטאט אבער צורופען א דראושקע, האט ער זיך ביי דעם ערשטען ראג צוריקגעקעהרט, און פערביינענאנגען עטליכע הייזער, און צוקומענדיג צו א קליין נידעריג טירעל, האט ער זיך אפגעשטעלט און אנגעטון אויף די שיך גומענע זוילען.

זיינע שריט זענען געווארען פולשטענדיג שטי־לע.

וולארעק איז צוריק אוועק אין זיין האטעל.

די טיר האט זיך שטיל געעפענט; און ער אריין אין פירהויז און זיך צוגעהערט.

אין הויז איז געשטאנען א טויטע שטילקייט.

א שאטען וואלט נישט קאנען, ראכט זיך, שפרייזען שטילער, ווי דער טונקעלער סילועט פון וולארעק'ן, וועלכער איז שנעל געשטיגען אויף די טרעפען.

אין א ווייל ארום איז ער שוין געווען אין קארידאר, וואס האט געפיהרט צו זיין צימער.

אין דעם דאזיגען קארידאר איז געווען אזוי פינסטער און שטיל, ווי מיט פינף מינוטען צוריק.

אין דער לופט האט זיך אבער עפיס געענ־דערט, און ס'האט זיך געפיהלט אזוינס, וואס האט געצוואונגען וולארעק'ן אויסשרעקען דעם קאפ און זיך צוהערען.

ראַרושינסקי'ן האט מען שוין מעהר נישט געהערט שנארכען.

וולארעק האט א שמייכעל געטון ביי דעם געדאנק, אז דער מענש פון אויספארשונגס-אמט האט זיך געקאנט אויסלערנען ביי זיין לעהרער, קאראל שולצ'ן צו שנארכען, מיט אפענע אויגען, ווייענדיג פולשטענדיג וואך...

(פארטזעצונג קומט)

בעגעגעניש מיט סטעפאן צווייג.

(ענדע פון 3-טער זייט).

זיין הויב נעגעט זיך און גענען די מענשען, וועלכע גלויבען אין איהם. זיין לאזונג איז איצט : ארבייטען. די זארגלאזע וואנדערונג צווישען פעלקער און שטעט איז אוועק. דאס לעבען איז געווארען ערנסט און אפילו מעהר ווי ערנסט.

מיט ניין יאהר צוריק האט ס. צווייג פערלאזען זיין שטאט, וויען, וואו ער איז געבוירען געווארען, און איז אוועקגעפאהרען קיין זאלצבורג. דא חתונה געהאט און האט זיך פעסט בעזעצט אין א גרויס, שעהן הויז. דא וואוינט ער, ארבייט ער, רענקט ער, און ארבייט ווידער.

דא, אין זיין הויז, האב איך איהם בעזוכט. דער וועג צו איהם געהט בארג ארויף — טאקע א בארג און נישט קיין בערגעלע. מיט יאהרען צוריק האבען דא געוואוינט קאטוילישע קסיאנדזען, קאפוצינער בערג. די שעהנע, רוהיגע שטאט, וואס קאפוצינער בערג. די שעהנע, רוהיגע שטאט, וואס דער קעניג פון מוזיקער, מאצארט, האט אויסגע־קליבען כדי דא געבוירען צו ווערען, איז נישט שטענדיג געווען אזוי רוהיג און שלום'דיג. די רינגער פונ'ם ליבען גאט, די קאפוצינער, האבען אויך גאנץ גוט פערשטאנען ווי צו זרינען זיך אליין און דעם אפגאט פון געלט, בעקוועמליכקייט, גוט צו טרינקען, גוט צו זעסען, זיי האבען רעגירט איבער דער שטאט נישט ערגער ווי אנדערע נישט נאטסר־פארכטיגע טיראנען. די טאפאגראפיע פון שטאט האט עס געמאכט לייכט פאר זיי : אויבען, אויף דעם בארג, הינטער פעסטע מויערען, זענען גע־זעסען בעוואפענט די קאפוצינער. אונטען האבען געלעבט די פויערים און געארבייט פאר די טיראנ־נען. איצט איז אויבען, אין דער געוועזענער פעסטונג,

א גוטער רעסטאראן און אויף דעם האלבען וועג ארויף זיצט א מענש, א דענקער, א הייסער, א פאנאטישער פאציפיסט, אנ'אומערמידליכער פאר־שער און ארבייטער — דער יונר צווייג.

מען מוז זאגען דעם אמת : א שרייבער האט וועלטען א גרויסען אינטערעס צו אנ'אנדערען. טאל־סטאי האט זיך גאנץ אויפריכטיג געוואונדערט : צו וואס אייגענטליך לייענט מען דאסטאיעווסקי'ס ראמאנען ? „ער האט אין זיך יוריש בלוט", האט טאלסטאי געשריבען. און דאס איז נישט געווען קיין לויב־ווארט. ס. צווייג איז פערליבט אין פרעמדע ביכער, און דעם שאפען פון אנדערע, פרעמדע שרייבער. מיט וואס פאר א ליבע און רעספעקט רעדט ער פון אנדערע. ער זאמעלט אויטאגראפען, אונטערשריפטען פון שרייבשטעלער פון דער גאנ־צער וועלט. ער האט א וואונדערבארען קאלעקציע פון פערשטארבענע גרויסע מענשען פון גייסט. מיט גרויס ערשטוינען האב איך נעזעהן ביי איהם אויף זיין טיש אנ'אויפרוף פון נאפאלעאן באנאפארטע צו זיינע סאלדאטען, געשריבען מיט זיין אייגענער האנט אז ופון איהם גע'חתמ'עט. און אט איז גע־טע'ס האנטשריפט און בעטהאווען'ס און זשאן־זשאק רוסא און שילער און מאצארט און שטראוס, וואגנער, ווערדי און אפילו דאסטאיעווסקי. דאסטא־יעווסקי'ס חתימה און זאלצבורג, ביי א יורען — אפשר פון אזא „יוריש בלוט" האט גערעדט טאל־סטאי ?

אויף דער עטאזשערקע ביי דער וואנט זעה איך די ביכער פון סטעפאן צווייג : „די קייט", „ערשטע ערלעבונג", „אמאק", „פערווירונג פון געפיהלען", „די בויבייסטער פון דער וועלט", „דריי מייסטערס", „די מלחמה מיט דעם טייוועל" און זיין לעצט בוך, וואס האט שוין ארויסגערופען א סך ריר „די דריי דיכטערס פון לעבען". דא שטעהען אויך די איבער־זעצונגען פון די דאזינע ביכער אין רוסיש, פראנ־צויזיש, איטאליעניש, גרוזיניש, יאפאנעזיש און אויך אין יוריש — פערעפענטליכט אין ווארשע.

„איהר זענט געקומען אין א פאסענדער צייט", האט מיר נעזאגט ה' צווייג, „איך דארף אייך זעהר נויטיג".

„איך שטעה צו רינסט, וואס איז ?"

„איך האב נאר־וואס בעקומען אנ'איינלאדונג פון סאוויעט־רוסלאנד צו קומען קיין מאסקווע צו דער טאלסטאי פייערונג".

„איך האב נעלייענט וועגען דעם אין די צייטונגען", האב איך געזאגט.

„איך אויך", האט ה' צווייג געענטפערט. „א־בער אזוי ווי די איינלאדונג איז ביי מיר נישט געווען, האב איך נישט געוואוסט וואס צו טוהן. איצט אבער האב איך די אפיציעלע איינלאדונג און איך פאהר מארגען אוועק. האב איך אייך געוואלט פרעגען : קאן איך דארט, אין רוסלאנד, רעדענדיג צו מענשען, זאגען צו זיי דאס ווארט : גאלובושקא (טייבעלע) ?"

איך האב בזיך צולאכט און פערשטאנען, אז אומיצער האט דעם גוטען, איידעלען מאן געגומען אויף זיכער. איך האב איהם ערקלערט, וואס דאס ווארט מיינט. מיר האבען אנגעהויבען צו רעדען איבער רוסלאנד, מאסקווע, טאלסטאי. סטעפאן צווייג האט נאר־וואס פערענדיגט א גרויסע ארבייט אי־בער טאלסטאי'ען, פון וועלכער מע זרעדט מיט פול בעגייסטערונג דא אין אייראפע און דארט אין רוס־לאנד. די רוסישע צייטונגען ציטירען די דאזיגע ארבייט און בעמערקען, אז „נאך אזא גרויסער פסיכאלאגישער טאלאנט ווי צווייג האט געקאנט ארויפשלעפען זיך אויף די פלייצעס אזא שווערע אויפגאבע". זעהר אינטערעסאנט און ארגינעל איז

צווייג'ס צוגאנג צו דעם גרויסען רוסישען ריכטער און לעהרער. ער האט בעשריבען „א טאג פון לעב טאלסטאי" : ווי ער שטעהט אויף, ווי ער ברענגט אין ארדנונג זיין קליינעם צימער, רעדט צו מענשען, בעקומט די פאסט, געהט ארבייטען, טראכט, שרייבט. מען זעהט פאר זיך דעם גרויסען רוסישען ריכטער אלס מענש אין זיין גרויסקייט און אין פערצווייפלט־קייט. דאס מענשליכע, דאס קליינליכע איז נישט פערשלייערט, נישט בעהאלטען, ווי עס טוען אנ־דערע ביאגראפען. א זעלטען געלונגענע פסיכאלא־גישע שטודירונג. א בילד, א פאטאגראפיע פון טאלסטאי, נעמאכט נישט מיט פארבען אדער מיט אנדערע פלאסטישע מיטלען, נאר מיט ווערטער. קיין וואונדער נישט, אז ער האט זיך אפגערופען דער ערשטער צו פאהרען קיין „יאסנאיא פאליאנא" — טאלסטאי'ס געוועזענע הויז.

מיר האבען זיך ווארעם געזעגענט מיט ס. צווייג און אפגערערט צו טרעפען זיך אין א פאר וואכען אין וויען.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגעריש קראנקהייטען, מאנער-שוואכע, לישיי און ראק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט. עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

Dr. med. **H. Lubicz**
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היי ונג מיט קווארץ לאמפען (האן אוימאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונד

SPLENDID

די לעצטע 2 טעג! CONRAD VEIDT
אין גרעסטען מייסטערווערק פון טעזאן א.ג.
„דער מענש וואס לאכט"
אין דער ראלע פון טראגישען קלאון. פילם לויט דער ערצעהלונג פון WIKTOR HUGO
די לעצטע 2 טעג!
היינט פון 12 ביז 3 אויגער נאכמ. זענען די פרייזען פון אלע פלעצער 50 גר. און 1 זל.

שפארט-געלד!
קויפט
שירעמס,
שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל פון
ס. פינגענבוים, נאוואטקאווסקא 19

וועלט איהר קענט דארט קויפען מיט
25% ביליגער ווי איבעראל.
אכטונג ! עס ווערען אנגענומען אלערליי רעפעראטורען און דעקונג.

לאסט-אויטאמאביל-פערקעהר!!
לאדז—ווארשא און ווארשא—לאדז.
צוליב דער לעצטער ענדערונג אין דעם באהן-פערקעהר, ווי פון לאדז נאך ווארשא געהט די לאדונג 3—4 טעג האב איך איינגעריכט א ספעציעלען לאכט=אויטא=פערקעהר, ווי יעדען אווענד געהען לאסט=אויטאס נאך ווארשא הין און צוריק. אין משך פון 5—6 שעה ווערען די סחורות צוגעשטעלט יעדען כוחר אהיים. די לאדונג איז אסעקורירט פאר פייער און גנבה, ב'דעבן נישט פייערער ווי מיט באהן מיט אגענט
„SPEDHANDPOL" przedsięb. Eksped. Przewozowe
ŁÓDŹ Piotrk. 26, tel. 16-47 **Salomon Goldkorn** WARSZAWA Nalewki 13, tel. 209-07

ראזענער
— און —
דאמען שניידער ווערקשטעל
מ. בריטשטיין
זגערזשער 24
עס ווערען אנגענומען בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפער טרויטע סחורות. צוגענגליכע פרייזען בעסטע בעדינגונגען

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נערוועו, אוירען קר.	10—11 5—8 7—6
ד"ר דוזשאנער אויג און געשלעכט קר.	10—11 1—3
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסמאן נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף	11½—1 5—6
ד"ר קאנטאר בינערגישע-קראנקהייט. 3-4 וא.	1—2
ד"ר וויינבערג אינג. חצרי, לונגען-קר.	11—1 6½—7
ד"ר כאופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענסקי צאהן-ארצט	3—7
ג. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טעכניק, פליאמבען, קראנען, מעטאלן א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
אנאליזען פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) רענטגען-שטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דארכליכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, ספעציעלע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער מיט נעבען שטרוכער (שטערלעמין) פון 4—5
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
חזיזט אין דער שטאט.
ערצטליך-קאסמעטיש. גאבינעט
ערל. ט. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונט

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אן פון 6—8 אוונט

לעכער
מאשינאווא
ווערען אנגענומען אויסצו־נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי ג. נאדמאן
29 צעגעלניאנא 29

Dr. med. **NIEWIAŻSKI**

צענטראלער סוחרים= און פאבריקאנטען= פערבאנד
אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווא (פיעטריק. 10)
פערעפענטליכט א קאנקורס
אויפ'ן פאסטען פון 2846
א דירעקטאר
שריפטליכע אפערטען דארף מען אפגעבען צו ה' רעד. ע. האמבורסקי אין רעד. „ל. טאגעבלאט" פיעטריק. 16

א זעלטען גוטע עקזיסטענץ
עס ווערט געזוכט 2851
א פאכמאן
אין דער הערען=שניידעריי
אין דער פראווינץ פון פוי־ען.
צו ערפאהרען ביי ה. לענגא לאדז, זשעלאנא 15

ב'משריםט=ביורא
ב. האכבערג פאנסקא 10
טעל. 36-77
ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע און שטייער-אנגעלע־גענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיע־וואדזטווא ריעיעל און פינקטליך.
בעמערקונג : וועגען פערשידענע שטייער-פראגע נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.
כ'קויף אויס פאטענטען אויפ'ן יאהר 1929.

ווארנונג.
איך פאדער אויף דעם ה' ב. קאהן אויסצו־קויפען דעם וועקסעל אויף 60 זל., וועלכער איז נאך געווען פעליג דעם 28. נאוו. איך וועל ווארטען ביז דינסטאג, דעם 4. דעצ. אויב נישט, בין איך נישט פעראנטווארטליך פאר די ווייטערדיגע פאלגען.
דוד ביינעלמאן. 2855

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר חאלינבוי נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר כעזשנער קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	11—1
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1— 2
ד"ר נאדעלבאום אויגען-קראנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאסבערג כירורגישע קראנקה.	1—2
ד"ר בערגמאן פרויען און געבורטס-הילף	3—4

ספיציעל-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו. פאקען-שטעמפען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג ארגי־שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך ... אין שטאט. — און לאבאראטאריום ווערען ... אנאליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט ... געגען שקארלאטין.
ד"ר זקי סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א. ד. ג.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

אכטונג, קאלאשען-פערדיכטער!
ווילט איהר, אז אייער ארבייט זאל נישט אומזיסט זיין, זאלט איהר נור נוצען דעם קלעב = שטאף
„Cement Renoma"
צו בעקומען אין אלע געוועלבער פון שוסטער-צודאטען

לייה=ביבליאטעק א. ג.
פון א. איזענשלאס
איז טעטיג יעדען טאג פון 6—9 אין אווענד, א חוץ דינסטאג. שבת פון 10 ביז 1 מיטאג און פון 6—9 אין אווענד.

אָריגינעלע

פודער COTY נור 3.10

אויסערדעם זענען פון הײַנט אן
די פרייזען פון אלע קאָסמעטישע ארטיקלען פערקלענערט מיט 25%

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11, tel. 75-92

יודישע הויז-בעזיצער!

מיטוואך, דעם 5-טען דעצעמבער ד. י. 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג וועט פּאַרקומען אַן אויסערגעוועהנליכע

גענעראַל-פערזאַמלונג

פון לאדזער קרעדיט-פעראיין (פּאָמאָרסקאַ 21)

כדי אָנצונעהמען דעם נייעם סטאַטוט וועגען לאַנג-טערמיניגען קרעדיט אויפ'ן סמך פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פון 27-טען מערץ 1928.

מיר האָבען פאָרגעשלאָגען פערבעסערונגען, וועלכע זאָלען פערלייכטערן דעם אופן פון בעצאָהלען די ראַטעס, ביים צושלאָג פון בלויז ½ פּראָצ. אַנשטאָט 1% פאַר פערשפּעטיגען ראַטעס, ווי ס'איז געווען ביז איצט.

כדי נישט מאַיאָריזירט צו ווערען, כדי אויך ווייטער צו קענען אָפּהיטען אונזערע אינטערעסען, האָבען מיר אַריינגעטראָגען אַ רייה פאָרשלאָגען וועגען איינפיהרען 3 קוריעס לויט דעם קאַפּיטאַל-איינפלוס, וואָס יעדע גרופּע פערטרעט.

אויב איהר ווילט שיצען אייערע רעכט, אויב איהר ווילט, אַז דאָס גלייכגעוויכט אין קרעדיט פעראיין זאָל בלייבען אויך ווייטער, מוזט איהר זיך בעטייליגען אין דער פערזאַמלונג מיטוואך דעם 5-טען דעצעמבער און שטימען פאַר אונזערע פאָרשלאָגען.

לעגט נישט אָפּ דאָס אַרויסנעמען די איינטריטס בילעטן אויף דער לעצטער מינוט, נעמט באַלד אַרויס די איינטריטס-בילעטן און קומט צו דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, כדי צו שטימען פאַר אונזערע פאָרשלאָגען און דעצידירען אין דער וויכטיגער לעבענס-פראַגע פון די יודישע הויז-בעזיצער:

קאָמיטעט ביים צענטר. הויז-בעזיצער-פעראיין
פּיעטריקאָווער 46
פאַר אַלע אנגעלעגענהייטען פון לאדזער קרעדיט-פעראיין. 2826

פעלץ-וואַרען

קען מען קויפען אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען
גאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, ווסכאָדניאַ 42, טעלעפאָן 04-78.
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רייעל.

RADA
Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc.

zawiadamia pp. Akcjonarjuszów, że w dniu 23 grudnia 1928 r., o godz. 11 przed południem, odbędzie się w lokalu Banku w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej Nr. 5

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

z następującym porządkiem dziennym:

1) zatwierdzenie przewaloryzowanego bilansu na dz. 1 lipca 1928 r., stosownie do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz.U.R.P. Nr. 38, poz. 352 z 1928 r.

2) zatwierdzenie zmian niektórych paragrafów Statutu, celem uzgodnienia tegoż z Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowem (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321 z 1928 r.

Stosownie do § 19 Statutu Banku, Akcjonarjusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcie, względnie świadectwa tymczasowe, bądź też kwity depozytowe lub zastawowe instytucji kredytowych najpóźniej w dniu 16 grudnia 1928 r. w Instytucji Centralnej w Łodzi lub Oddziałach Banku w Warszawie i Lwowie.

Pełnomocnictwa do głosowania winny być przedłożone władzom Banku najpóźniej 19 grudnia 1928 r. (§ 18 Statutu).

Ogłoszenie.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 1100 z dnia 1 grudnia 1928 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na mięso cielęce za 1 klg.

W HURCIE:		W DETALU:	
cielęcina normalna	zł. 2.50	cielęcina normalna	zł. 2.85
„ koszerna	„ 2.50	„ koszerna	„ 3.—

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 2 grudnia 1928 roku.

Prezydent m. Łodzi
(—) B. ZIEMIĘCKI

2836

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָמפּלעט.
— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג נעהמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— — בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

2548 דער פעראיין

מחזיקי חולים, קילינסקי 120, טעלעפאָן 52-65

טיילט מיט, אַז עס ווערען ערלעדיגט אַלער אַרט דאָקטוירים-וויזיטען פאַר אַ גאַנץ קליינעם אָפּצאָהל אָרימע אינגאַנצען בחנם. טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 9 אָוונט.
עס ווערען אויך ערלעדיגט אַלער אַרט אַנאַליזען.
בעמ.: ביים פאַראיין מחזיקי חולים זענען אַנגאַזשירט 12 בעוואוסטע דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען.
די פערוואַלטונג.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 27-go do poniedziałku, dnia 5-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

DZIEDZICTWO KRWI

Dramat.
Dla młodzieży:
„SNUOK“
Obraz z życia eskimosów.

אינדישע גומי אויף זוילען

אויך פערטיגע גומענע זוילען אויף לודראָווע לאַטשען אין גרויסען אויסוואַהל צו קאָנקורענץ-פרייזען עמפּפעהלט די פירמע
EICHENBAUM i FAJGENBAUM
Warszawa, Franciszkanska 22 tel. 404-79

LEKARZ DENTYSTĄ צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַבאַרניאַ 15, טעל. 08-31.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מויל-קראַנקהייטען, ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט“ האָבען דעם בעסטען ערפאָלג!

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21.